

EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

December 2024 | LV

This page is also available in:

- [ES](#)
- [BG](#)
- [CS](#)
- [DA](#)
- [EN](#)
- [DE](#)
- [ET](#)
- [FR](#)
- [EL](#)
- [GA](#)
- [HR](#)
- [IT](#)
- [LT](#)
- [HU](#)
- [MT](#)
- [NL](#)
- [PL](#)
- [PT](#)
- [FI](#)
- [RO](#)
- [SK](#)
- [SL](#)
- [SV](#)

Available Languages:

REDAKTORA SLEJA

Ievadraksts

Progresā un solījumu gads: EESK priekšsēdētāja *Oliver Röpke* pārdomas

Domās kavējos pie 2024. gada, kurš tuvojas izskaņai un kurā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) guvusi nozīmīgus panākumus. Kopā esam stiprinājuši pilsoniskās sabiedrības ietekmi un demokrātijas principus un atbalstījuši ilgtspēju Eiropā un pasaulē.

Viens no mūsu atskaides punktiem, par ko varam lepoties visvairāk, bija sāktā iniciatīva “Paplašināšanās kandidātvalstu locekļi”, ar kuru EESK konsultatīvajos procesos iesaistījām ES kandidātvalstu pārstāvjus. Šī iniciatīva vēlreiz apliecina mūsu apņēmību gatavot nākamās dalībvalstis visaptverošai dalībai ES veidošanā un īstenot pārredzamu un uz nopelniem balstītu paplašināšanās procesu.

Parakstot saprašanās memorandu ar Brazīlijas Ilgtspējīgas ekonomikas un sociālās attīstības padomi, paplašinājām globālās partnerības. Manas tikšanās ar Brazīlijas prezidentu *Lula da Silva* liecināja, ka tādā veidā izdevies nostiprināt sadarbību ilgtspējīgas attīstības un demokrātijas jomā. G20 sociālajā samitā Riodežaneiro gan EESK, gan prezidents *Lula da Silva* un Brazīlijas valdība uzņēmās svarīgu lomu un iestājās par pārvaldības reformu un sociālās aizsardzības stiprināšanu. Savukārt mūsu partnerība ar Āfrikas Savienību, kas ar kopīgu deklarāciju oficiāli tika apstiprināta ANO Nākotnes samitā, uzsvēra, ka vajadzīga iekļaujoša globālā pārvaldība un taisnīga klimatrīcība. Šīs globālās iniciatīvas liecina par EESK pieaugošo ietekmi kopīgu problēmu risināšanā.

Eiropas Pilsoniskās sabiedrības nedēļa parādīja, cik svarīga ir vietējā līmeņa iesaiste ES nākotnes veidošanā. Augsta līmeņa forumā par paplašināšanās jautājumiem atkārtoti norādījām, ka paplašināšanās nenozīmē tikai robežu paplašināšanu, bet arī kopīgo vērtību padziļināšanu. Tikšanās ar valstu vadītājiem, piemēram, Albānijas premjerministru *Edi Rama*, bija vērstas uz to, lai nodrošinātu, ka pilsoniskajai sabiedrībai ir svarīga loma sarunās par pievienošanos Eiropas Savienībai. Šos centienus papildināja EESK Biroja sēdē Varšavā notikušās debates par digitālo pārveidi, kas tehnoloģisko progresu saskaņo ar Eiropas vērtībām, proti, taisnīgumu un godīgumu. Šie pūliņi veido pamatu gaidāmajai Polijas prezidentūrai ES Padomē.

Raugoties uz 2025. gadu, EESK uzmanības centrā joprojām ir līdzdalības demokrātijas stiprināšana, sociālā taisnīguma veicināšana un tādu globālu problēmu risināšana kā klimata pārmaiņas un digitalizācija. EESK turpinās nenogurstoši strādāt tādas Eiropas labā, kas ieklausās, iedvesmo un nevienu neatstāj novārtā.

Lai nākamais gads atnes mieru, progresu un labklājību visiem!

TURPMĒKIE NOTIKUMI

2024. gada 4.–16. decembris

Fotoizstāde “Spēcīgas tikšanās - enerģētiskās nabadzības beigu atspoguļojums fotogrāfijās”

2024. gada 9. decembris

Eiropas Patērētāju diena (2024)

2024. gada 11. decembris

Sadarbības grupas 20. gadadiena

2025. gada 22. un 23. janvāris

EESK plenārsesija

PĀRSTEIGUMA VIESIS

PĀRSTEIGUMA VIESIS

Mūsu pārsteiguma viesis ir Baltkrievijas kinorežisors un žurnālists *Andrey Gnyot*, kurš nesen atbrīvots no mājas aresta Serbijā, kur viņš gadu pavadīja izdošanas apcietinājumā, jo viņa valsts bija izvirzījusi apsūdzības ekonomiskos noziegumos.

Stāstot par pieredzēto, viņš apraksta neatkarīgu žurnālistu likteni mūsdienu Baltkrievijā, kur pat mazākā pie varas esošo kritika var beigties ar nodēvēšanu par “tautas ienaidnieku” un ieslodzījumu uz fiktīvu ekonomisku apsūdzību pamata.

TAUTAS IENAIIDNIEKS – K? BALTKRIEVIJA VAJ? SAVUS ŽURN?LISTUS

Autors: Andrey Gnyot

Lai Baltkrievijā tiktu arestēts, pietiek izvēlēties nepareizu profesiju. Kā izrādās, par šādu liktenīgu kļūdu jūs var arestēt pat Eiropas centrā, piemēram, Serbijā. Un to palīdzēs izdarīt tāda prestiža starptautiska organizācija kā Interpols. Manos vārdos ir jūtams rūgtens sarkasms un rūgta patiesība, bet es nepārspīlēju. Mani sauc Andrey Gnyot. Esmu baltkrievu kinorežisors, žurnālists un bijušais politiešlodzītāis. Šis ir mans stāsts.

1999. gadā es nolēmu kļūt par žurnālistu. Televīzija un radio bija mana aizraušanās, sapnis un vaļasprieks. Vai septiņpadsmitgadīgs jauniešis būtu varējis iedomāties, ka viņa valstī neatkarīga žurnālistika tiks nodēvēta par ekstrēmismu un visi pārējie mediji tiks padarīti par

propagandas ruporiem? Nē, neviens no mums negaidīja, ka kas tāds notiks 21. gadsimta Eiropā. Tomēr tieši šāda situācija šobrīd ir diktatoriskajā Baltkrievijā: valstī nav neviena neatkarīga plašsaziņas līdzekļa. Visas plašsaziņas līdzekļu struktūras pieder valstij. Valsts stingri kontrolē redakcionālo politiku, kas ir ļoti vienkārša: Lukašenko pašpasludinātā vara tiek slavināta, un ikviens, kurš uzdrošinās to kritizēt, pat ja tas tiek darīts konstruktīvi, tiek dēvēts par “tautas ienaidnieku”, izmantojot no komunistiskās pagātnes aizgūtu epitetu.

Tādējādi 2000. gadu vidū jauns un naivs žurnālistikas absolvents mēģināja rast savu vietu šajā profesijā. Studiju laikā un pēc tām es guvu lielu praktisko pieredzi televīzijā un radio un skaidri zināju, ko vēlos. Taču iespēju logs strauji aizvērās: privātās radiostacijas slēdza vai pārņēma valsts, bet neatkarīgās televīzijas nespēja nodrošināt apraides frekvenci. Izvēle bija maza: vai nu nodarboties ar propagandu, vai arī izvairīties no jutīgiem jautājumiem un aprobežoties ar bezzobainu izklaidi. Žurnālistika Baltkrievijā izdzīvoja, tikai pateicoties dažiem laikrakstiem un neatkarīgiem interneta portāliem. Daudzi žurnālisti pameta profesiju, daudzi tika pakļauti represijām. Baltkrievijas Informācijas ministrija regulāri izteica brīdinājumus plašsaziņas līdzekļiem, un pietika ar trim brīdinājumiem, lai to licence tiktu anulēta. Saskaņā ar Baltkrievijas Žurnālistu asociācijas datiem 2020.-2024. gadā laikrakstu skaits samazinājās par 21 %. Baltkrievijas tirgū palika tikai nekaitīgas publikācijas, piemēram, vasarnīcu īpašniekiem, joku un krustvārdu mīklu mīļotājiem. Iestādes vai nu slēdza visas neatkarīgās sociālpolitiskās publikācijas, vai arī tās izvēlējās atteikties no drukāšanas, jo to darbība bija kļuvusi neiespējama.

Par laimi, man izdevās atrast kompromisa risinājumu, – es publiski pārorientējos uz režiju un radošo darbu, kur guvu ievērojamus panākumus. Tajā pašā laikā turpināju žurnālistikas darbu kā brīvprātīgais, neizpaužot savu vārdu, lai netiktu atklāts. Tā izrādījās efektīva taktika. Izmantojot visu savu pieredzi un profesionālos kontaktus, es varēju nodrošināt neatkarīgos plašsaziņas līdzekļus ar svaigiem videomateriāliem no 2020. gada, kā arī varēju iesaistīties pilsoniskajā un politiskajā aktivitātē, – kļuva par cilvēktiesību pilsoniskās kustības “Baltkrievijas brīvo sportistu asociācija SOS.BY” līdzdibinātājiem. Nedomāju, ka mani var apsūdzēt neobjektivitātē un ieinteresētībā, jo es izvēlējos nostāties savas valsts iedzīvotāju pusē, – diktatūrai nav nekā kopēja ar objektivitāti, tāpat kā propagandai nav nekā kopēja ar žurnālistiku.

2021. gadā preses brīvības reitingā Baltkrievija ieņēma 158. vietu no 180 valstīm. Salīdzinot ar 2020. gadu, tā nokritās par piecām vietām. "Baltkrievija ir mediju darbiniekiem bīstamākā valsts Eiropā," brīdina starptautiskā cilvēktiesību organizācija "Reportieri bez robežām".

Pievērsiet uzmanību baltkrievu vēlmēm 2020. gada protestu laikā: 60 % respondentu galvenais ziņu avots ir internets un sociālie mediji. Televīzija – tikai 11 % respondentu. Preses izdevumi – 7 %, radio – 5 %. To apzinājies, diktatoriskais režīms sāka rīkoties skarbi un bez kompromisiem. Galvenais izgudrojums bija cīņa pret "ekstrēmismu" kā pamats cenzūrai un vajāšanai. Varas iestādes bloķē piekļuvi to plašsaziņas līdzekļu saturam, kuri turpina savu darbību no ārvalstīm, un jebkura sadarbība ar tiem tiek uzskatīta par ekstrēmisma izpausmi.

Baltkrievijā 2023. gada beigās ieslodzījumā atradās 32 žurnālisti. Aizturēšanas centros žurnālisti ir bijuši pakļauti spiedienam un necilvēcīgai attieksmei. Pēc cilvēktiesību aktīvistu teiktā, blogeris un žurnālists Igors Losiks no "Radio Brīvība" ilgstoši rīkoja badastreiku cietuma kolonijā, pēc tam sagraizot sev rokas un kaklu. Viņam tika piespriests 15 gadu cietumsods. Ir pastiprinājusies kriminālvajāšana par jebkāda veida sadarbību ar neatkarīgiem plašsaziņas līdzekļiem, ko dēvē par "ekstrēmistu formācijām". Jauna tendence ir vajāt ne tikai pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus, bet arī parastos iedzīvotājus, kuri komentē jebkādos sociālus un politiskus pasākumus žurnālistiem.

2024. gada 31. oktobrī Baltkrievijas režīms pasludināja manu personīgo Instagram kontu par "ekstrēmistisku materiālu". Tas nozīmē, ka ne tikai es, bet arī visi mani sekotāji Baltkrievijā tiks saukti pie atbildības par pievienošanos manam kontam. Diktatūra par "ekstrēmistiskiem" ir atzinusi vairāk nekā 5000 interneta resursu Baltkrievijā. Iespējams, neviena cita valsts Eiropā nespēj lepoties ar šādu iespaidīgu statistiku! Vai mēs, baltkrievi, uzskatām, ka Baltkrievijas žurnālistikas problēmai tiek pievērsta pietiekama uzmanība? Teikšu jums godīgi: nē, šai problēmai netiek pievērsta pietiekama uzmanība. Baltkrievijā ne tikai tiek likvidēta žurnālistikas institūcija, bet arī fiziski iznīcināti žurnālistikas profesionāļi.

Diktatūra cenšas vajāt žurnālistus un aktīvistus arī ārpus Baltkrievijas. Mans gadījums ir spilgts šādas vajāšanas piemērs. Režīms ir iemācījies izmantot demokrātiskās institūcijas, lai sasniegtu savus briesmīgos mērķus. Žurnālisti, aktīvistu, blogeri un politiski aktīvi pilsoņi tiek vajāti par nodokļu noziegumiem, galvenokārt par nodokļu nemaksāšanu pagātnē. Tas ir izrādījies lielisks dūmu aizsegs, lai slēptu politiskos motīvus, kas ir vajāšanas pamatā. Cilvēktiesību aktīvists un Nobela prēmijas laureāts Ales Bialiatiski atrodas cietumā par apsūdzībām finanšu jomā. Neatkarīgā plašsaziņas līdzekļa "TUT.BY" (ko režīms iznīcināja 2020. gadā) galvenā redaktore un viņas kolēģi atrodas ieslodzījumā pēc tā paša finanšu panta. To pašu pantu par finanšu noziegumiem Interpols akceptēja manis meklēšanai. Interpolam bija vajadzīgi gandrīz astoņi mēneši, lai veiktu iekšējo izmeklēšanu un secinātu, ka manis meklēšana ir pretrunā ar viņu konstitūcijas 2. un 3. pantu. Neraugoties uz to, mani aizturēja un ieslodzīja Belgradas centrālajā cietumā uz septiņiem mēnešiem un sešām dienām. Es pavadīju piecus mēnešus mājas arestā ar stingriem ierobežojumiem. Serbijas Augstākā tiesa divas reizes nolēma izdot mani diktatoriskajai Baltkrievijai. Divas reizes mēs ar manu advokātu šo lēmumu veiksmīgi pārsūdzējām. Kopumā man tika nozagts viens mans dzīves gads un mana fiziskā un garīgā veselība. Tas viss tāpēc, ka izvēlējos nepareizo profesiju nepareizajā valstī. Tikai tāpēc, ka man bija viedoklis, kuru paudu ar aktīvu pilsoniskumu.

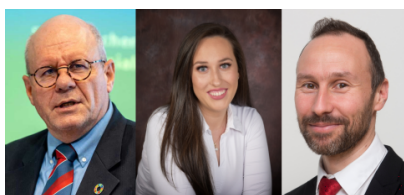
Par laimi, man izdevās uzvarēt; pretējā gadījumā jūs šos vārdus nelasītu. Pateicoties žurnālistu, politiķu, pilsoniskās sabiedrības un organizāciju neticamajai solidaritātei, es pametu Serbiju un nonācu drošībā Berlīnē. Taču mans stāsts vēl nav galā. Man priekšā vēl ir ilgs atveseļošanās process un cīņa. Zinu, ka esmu patiesi izvēlējis savu amatu, pat ja daži to uzskata par ekstrēmismu. Zinu, ka neatkarīga žurnālistika ir

neatņemama demokrātiskas sabiedrības sastāvdaļa. Tādas sabiedrības, kādu baltkrievi vēlas izveidot. Un mēs sagaidām, ka šajā svarīgajā darbā nebūsim vieni paši.

VIENS JAUT?JUMS...

Oktoberī un novembrī notika divi pasaules augstākā līmeņa vides samiti: COP16 — ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību konference un COP29 — ANO Klimata konference, bet tās nebija sekmīgas. Tajās galvenā uzmanība tika pievērsta finansējumam, kas ir ārkārtīgi nepieciešams dabas saglabāšanai un klimata pārmaiņu mazināšanai. Mēs lūdzām EESK pārstāvjus šā gada konferencēs — Peter Schmidt, Diandra Ní Bhuachalla un Arnaud Schwartz — dalīties pārdomās par to, kas notiks, ja pasaule nerīkosies klimata jomā.

COP16 UN COP29: MŅS PAŠI SEV ZEM KĀJŅM GRAUJAM PAMATU

Iesnieguši Peter Schmidt, Diandra Ní Bhuachalla un Arnaud Schwartz

Pārstāvēt ES pilsonisko sabiedrību COP29, kas notika Azerbaidžānas galvaspilsētā Baku, EESK atbalstīja steidzamu un praktisku rīcību klimata jomā un centienus klimata sarunās par prioritāti noteikt sociālo un vides taisnīgumu.

Ad hoc grupas “COP” priekšsēdētājs Peter Schmidt mums pastāstīja, kādi ir EESK galvenie vēstījumi par COP29 galveno tematu — klimatfinansējumu.

Peter Schmidt: [ekstrēmu klimatisko laikapstākļu](#) pieaugums visā pasaulē ir spēcīgs atgādinājums par nepieciešamību pastiprināt klimatisko ieceru vērienīgumu. Šis gads ir kļuvis par karstāko visā vēsturē, cilvēku izraisītas klimata katastrofas, piemēram, plūdi, dabas ugunsgrēki un sausums, notiek aizvien biežāk un ar lielāku intensitāti, saasinot sociālo nevienlīdzību. Bezdarbības klimata jomā izmaksas ir lielākas nekā rīcības izmaksas.

COP29 likmes ir augstas. Lai jaunattīstības valstis varētu atraisīt līdzekļus globālai klimatrīcībai, ir ļoti svarīgi vienoties par globāliem klimatfinansējuma risinājumiem. EESK, piedaloties COP29 Baku, nāca klajā ar ieteikumiem, pamatojoties uz mūsu atzinumu par finansējumu klimata pārmaiņu jomā un galveno uzmanību pievēršot starptautiskās finanšu arhitektūras pārveidei, lai atraisītu un veicinātu efektīvu un pieejamu

klimatfinansējumu.

Mēs uzsvērām, ka ir jānosaka jauns kolektīvs kvantitatīvs mērķis, lai novērstu klimata finansējuma nepilnības, un līdz ar to klimata jomas finansējums būtu jāpadara atbilstošāks mērķim, labvēlīgāks biodaudzveidībai, ietekmīgāks un mērķtiecīgāk vērsts uz visneaizsargātākajām valstīm un kopienām. Klimata finansējuma plūsmu pamatā vajadzētu būt taisnīgas pārkārtošanās principiem saskaņā ar Parīzes nolīgumu un ilgtspējīgas attīstības mērķiem kā šo centienu pamatelementu. Būtiska nozīme ir publiskā un privātā sektora dalībnieku ilgtermiņa saistībām, un publiskajām finansēm būs izšķiroša nozīme privāto investīciju mobilizēšanā un ar klimata iniciatīvām saistītā riska mazināšanā.

Vietējām iniciatīvām un vietējām kustībām būtu jāsaņem piekļuve klimata finansējumam, bet vienlaikus Komiteja aicina īstenot arī visaptverošu pieeju, lai pārtrauktu parādsaistību un nepietiekamu ieguldījumu ciklu pielāgošanās jomā. Mēs aicinām taisnīgi sadalīt klimata fondus, lai novērstu atšķirības. Turklāt pilsoniskās sabiedrības iesaistei ir izšķiroša nozīme tādas iekļaujošas un demokrātiskas pieejas izveidē, kas nodrošina, ka ieguldījumi klimata jomā ir efektīvi un ilgtspējīgi.

EESK jaunatnes delegāte COP (2023-2025) Diandra Ní Bhuachalla dalījās ar to, ko viņa sagaida no COP29. Raugoties no jaunieša viedokļa — kādi būtu visneatliekamākie klimata jautājumi, kas vispirms būtu jārisina?

Diandra Ní Bhuachalla: pēc vilšanās par COP 28 rezultātiem es centos likt pēc iespējas lielākas cerības uz COP29. Saprotot, ka vēl vienas ikgadējās konferences rezultāti varētu būt ierobežoti prezidentvalsts izvēles dēļ – jo tā ir vēl viena valsts, kura ir ļoti atkarīga no peļņas no fosilā kurināmā –, bija īpaši grūti saglabāt cerību.

Tomēr pēc apspriešanās ar dažādām jaunatnes organizācijām visā Eiropā – piedaloties strukturētās Jaunatnes darba grupas sanāsmēs, kas ir daļa no EESK jaunatnes delegāta COP programmas –, es nolēmu, ka vislabāk ir koncentrēties uz klimattaisnīgumu un taisnīgu pārkārtošanos, klimatfinansējumu un jaunu kolektīvu kvantitatīvu mērķi, kā arī iespējām palielināt jauniešu jēgpilnu līdzdalību starptautiskos lēmumu pieņemšanas procesos.

Tagad, zinot, cik daudzas sarunas pirmajā nedēļā nebija veiksmīgas vienošanās un sadarbības trūkuma dēļ, tostarp jautājumos par dzimumu līdztiesību, klimatfinansējumu un taisnīgu pārkārtošanos, apzinot, ka manas cerības atkal bija pārāk lielas, un pēc tam esmu paudusi savu viedokli citos paralēlos pasākumos un divpusējās sanāsmēs. Tagad manas divas galvenās cerības ir tādas, ka pašreizējā attieksme, it īpaši attiecībā uz cilvēktiesībām, paliks, un ka mēs panākam nelielu progresu, lai pilnībā saskaņotu viedokļus līdz COP30, ar ko, šķiet, ikviens saista visas savas cerības.

Tā kā klimata pārmaiņas un to sekas ir savstarpēji saistītas, es necentos sarindot jautājumus svarīguma vai steidzamības secībā. Jaunieši ir nobažījušies par savu nākotni, nodarbinātības drošību un to, vai viņi būs spiesti pārkvalificēties; par saviem mājokļiem un ģimenēm, kā arī drošību pret vētrām, plūdiem un eroziju; par savu turpmāko bērnu vai pat nākamās paaudzes veselību un dzīves kvalitāti; un par to, ka mūsu paaudzei vajadzēs risināt daudz sarežģītākas sarunas par klimatu, kad mēs kļūsim par lēmumu pieņēmējiem, jo šodien netiek veikti pietiekami pasākumi un tā ietekme būs jūtama gadu desmitiem.

Tagad mums ir vajadzīgs klimatiskais taisnīgums. Tagad mums ir vajadzīgs reālistisks klimatfinansējums. Tagad mums ir vajadzīga taisnīga, godīga un līdztiesīga nodarbinātība un enerģētikas pārkārtošana. Tagad

mums ir vajadzīgi vērienīgi mērķi. Tagad mums tas ir jāīsteno.

Tagad mums visiem ir jāiesaistās.

COP16 par bioloģisko daudzveidību, kas oktobrī notika Kali, Kolumbijā, noslēdzās ar satraukumu un bez vienošanās par dabas aizsardzības finansējumu . Mēs jautājam EESK pārstāvim COP16 Arnaud Schwartz: vai, neraugoties uz šo neveiksmi, varam saglabāt optimistisku nostāju? Kādi pasākumi būtu jāveic, lai panāktu progresu bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā?

Arnaud Schwartz: ir vajadzīgi 200 miljardi dolāru gadā. ANO sniegtā informācija liecina, ka šāda naudas summa (kurā ietilpst visu veidu finansējums — publiskais, privātais, valsts un starptautiskais) būtu vajadzīga, lai sasniegtu mūsu bioloģiskās daudzveidības mērķus. Ko tas nozīmē? Runa ir tikai par to, lai apturētu dzīvo organismu sabrukumu, jo tie pašlaik izzūd arvien ātrāk, un tas nozīmē atjaunot dabu un dot tai izdzīvošanas iespēju apdzīvojamā pasaulē, nevis ļaut to izpostīt alkatības un muļķības dēļ.

Kāda ir nākotne pēc COP16 neveiksmes?

Katram no mums būtu jāuzdod šis jautājums, un tas būtu jāuzdod arī apkārtējiem, it īpaši tāpēc, ka ir zināms, ka Francijā vien katru gadu vairāk nekā ceturtdaļa no šīs summas tiek izmantota, lai sagatavotos karam vai iesaistītos kara darbībās. Kopumā runājot, Kali sanāksme patiešām bija neizmantota iespēja politiskās gribas un ekonomiskās solidaritātes trūkuma dēļ.

Tomēr ne viss ir zaudēts.

Tuņeļa galā ir neliela gaisma: šajā COP – pēc aptuveni 30 ignorances gadiem – tika atzīts, ka pirmiedzīvotāji un vietējās kopienas, kā arī Āfrikas izcelsmes iedzīvotāji ir bioloģiskās daudzveidības sargi; tika izveidots arī jauns ANO fonds, kas pazīstams kā Kali fonds. Ilgtermiņā šo fondu paredzēts izmantot, lai piesaistītu brīvprātīgas iemaksas no privātiem uzņēmumiem, un puse no tām tiks novirzīta iepriekš minētajām cilvēku grupām. Lieliski!

Jūs esat... labi...

Jūs esat daļa no mums; mēs esam daļa no jums. Un, lai turpinātu šo kopīgo virzību, varētu būt lietderīgi sākt ar to, ka mūsu ekonomika tiek atgriezta uz pareizā ceļa, lai sniegtu labumu visiem. Tāpēc... pārtrauksim graut pamatu zem savām kājām; ko tad mēs vēl gaidām, pirms ķeramies pie starptautisko finanšu un tirdzniecības noteikumu pārskatīšanas?

EESK delegāti COP29, Peter Schmidt un Diandra Ní Bhuachalla, galveno uzmanību pievērša klimatfinansējumam un šajā jautājumā balstījās neseno EESK atzinumu [“Klimatfinansējums: jauns ceļvedis tālejošu klimatisko ieceru un IAM sasniegšanai”](#). Viens no [nozīmīgākajiem pasākumiem](#), ko EESK vadīja Baku, bija 18. novembrī notikušais pasākums “Globāla perspektīva taisnīgas pārkārtošanās veicināšanai lauksaimniecības pārtikas nozarē”. Pasākumā tika analizēta tādu ilgtspējīgu mazoglekļa pārtikas sistēmu veidošana, kas būtu taisnīgas lauksaimniekiem, pārtikas ķēdes darbiniekiem un nākamajām paaudzēm. Mērķis bija uzlabot sadarbību starp politikas veidotājiem un pilsonisko sabiedrību, uzklaut viedokļus no pasaules dienvidu valstīm un veicināt iekļaujošus klimata risinājumus visiem.

Kā ES delegācijas loceklis Arnaud Schwartz piedalījās sanāksmēs, kurās aicināja panākt lielāku sinerģiju starp ANO procesiem bioloģiskās daudzveidības (KBD) un klimata pārmaiņu (UNFCCC) jomā, pakāpeniski atcelt videi kaitīgas subsīdijas, lai atbrīvotu vairāk finanšu resursu, un nodrošināt aktīvāku organizētas pilsoniskās sabiedrības lomu [Kunġinas-Monreālas globālā bioloģiskās daudzveidības satvara](#) īstenošanā. Plašāku informāciju par EESK ieguldījumu COP16 var skatīt [šeit](#).

A.Schwartz ir ziņotājs EESK atzinumam [“Visaptveroša biodaudzveidības stratēģija COP16 kontekstā: vienot visas nozares virzībā uz kopīgu mērķi”](#).

BEZ APLINKIEM!

Bulgārija un Rumānija maksā lielu ekonomisku un politisku cenu par to, ka tās pilnībā negūst labumu no Šengenas režīma, un tas negatīvi ietekmē arī ES konkurētspēju un ekonomikas izaugsmi. Ziņotāja, kas izstrādāja atzinumu [“Cik vienotajam tirgum izmaksā nepiederība Šengenas zonai: ietekme uz Bulgāriju un Rumāniju”](#), Mariya Mincheva uzskata, ka ES Padomei nekavējoties jānosaka datums sauszemes robežkontroles atcelšanai starp abām valstīm un pārējām Šengenas zonas dalībvalstīm. (II)

CIK VIENOTAJAM TIRGUM IZMAKS? NEPIEDERĒBA ŠENGENAS ZONAI

Mariya Mincheva

Bulgārija un Rumānija izpildīja nosacījumus, lai 2011. gadā pievienotos Šengenas zonai. Tomēr arī 13 gadus vēlāk tām joprojām nav piešķirtas visas brīvas pārvietošanās priekšrocības. Šī neatbilstība rada politisku cenu un vairo eiro skepticismu.

Padomes sanāksmē, kas 22. novembrī notika Budapeštā, Ungārijas, Austrijas, Bulgārijas un Rumānijas iekšlietu ministri vienojās ierosināt vajadzīgos pasākumus, lai noteiktu datumu pārbaužu atcelšanai pie sauszemes robežām, ar nosacījumu, ka tiek pieliktas lielākas pūles, lai apturētu neatbilstīgos migrantus, kas ierodas pa Rietumbalkānu maršrutu.

Šengenas nolīgums ir būtisks brīvai personu kustībai, kā arī brīvai preču, pakalpojumu un kapitāla apritei Eiropas Savienībā, un tas ir svarīgs ES saimniecisko panākumu faktors. Ierobežojumi apdraud ES konkurētspēju un ekonomikas izaugsmi un kavē sociālās tirgus ekonomikas īstenošanu saskaņā ar Līgumiem.

Gadiem ilgi dalībvalstis laiku pa laikam ir atjaunojušas pagaidu robežkontroli. Tomēr šo lēmumu saimnieciskā un sociālā ietekme uz vienoto tirgu nav tikusi izvērtēta. Eiropas Komisija novērtē fiziskos tirdzniecības šķēršļus, taču tie attiecas tikai uz tādiem notikumiem kā robežu blokāde, demonstrācijas un uzbrukumi kravas automobiļiem. Sauszemes robežkontroles ietekme, tostarp Šengenas dalībvalstu ieviesta robežkontroles pagaidu atjaunošana, netiek ņemta vērā.

Padome 2023. gadā piekrita atcelt iekšējās gaisa telpas un jūras robežkontroles ar Bulgāriju un Rumāniju no 2024. gada 31. marta. Tomēr pārbaudes pie iekšējām sauszemes robežām ir saglabātas, nenosakot datumu to atcelšanai, un tas rada ievērojamas izmaksas un neļauj uzņēmumiem pilnībā izmantot vienotā tirgus priekšrocības.

Veicot pasākumus ceļā uz Bulgārijas un Rumānijas pilnīgu integrāciju Šengenas zonā, ES var stiprināt savu iekšējo saliedētību, uzlabot konkurētspēju un ievērot brīvas pārvietošanās un solidaritātes pamatprincipus, kas ir ES projekta pamatā.

Eiropas Parlaments ir norādījis, ka nepievienošanās Šengenas zonai varētu ietekmēt tirgus gaidas attiecībā uz šo valstu statusu Eiropas Savienībā. Tas ir politisks signāls, un tas varētu ietekmēt valsts obligāciju ienesīgumu, finanšu aktīvu cenu un procentu likmes, kas attiecas uz uzņēmumiem un mājsaimniecībām, kā arī varētu kaitēt reālajai ekonomikai.

Abas valstis katru gadu maksā miljardiem eiro, jo ir palielinājušās loģistikas izmaksas, kavējas preču un aprīkojuma piegāde, kā arī pieaug degvielas un ar autovadītājiem saistītās izmaksas. Šīs tiešās izmaksas neizbēgami tiek pārnestas uz patērētājiem, jo palielinās cenas, un ietekmē darba ņēmēju fizisko un psihoemocionālo veselību.

Šī situācija kavē tūrismu. Nepiederība Šengenas zonai kavē brīvu darbaspēka pārvietošanos, ierobežojot Bulgārijas un Rumānijas darba ņēmēju iespējas meklēt darbu kaimiņos esošajās ES dalībvalstīs. Šis ierobežojums skar būvniecības, lauksaimniecības un pakalpojumu nozari, kas lielā mērā ir atkarīgas no sezonas un pagaidu darbiniekiem.

Savā ziņojumā par vienotā tirgus nākotni **Enrico Letta** aicina ES iestādes stingri iebilst pret jebkādiem mēģinājumiem ierobežot pārvietošanās brīvību starp dalībvalstīm, tostarp pret tehniskiem ierobežojumiem attiecībā uz maršrutiem un autotransportu, kā arī pret jebkādu Šengenas nolīguma apturēšanu.

Ir pēdējais laiks Padomei noteikt datumu, kurā jāatceļ sauszemes robežkontrole starp Bulgāriju, Rumāniju un pārējām dalībvalstīm, kas ir Šengenas zonas dalībvalstis. Galīgais lēmums par šo jautājumu ir gaidāms ES Tieslietu un iekšlietu padomes sanāksmē 12. decembrī.

EESK JAUNUMI

Sekmīgi paplašināt Eiropas Savienību

Nākamajai Komisijai jābūt Paplašināšanās komisijai. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) rīkotais Augsta līmeņa forums paplašināšanās jautājumos nonāca pie secinājuma, ka jautājums ir nevis “vai paplašināties”, bet gan “kā to izdarīt pareizi”. Forumā piedalījās EESK priekšsēdētājs Oliver Röpke, Eiropas darba un sociālo tiesību komisārs Nicolas Schmit un ministri gan no ES dalībvalstīm, gan paplašināšanās

kandidātvalstīm.

EESK un Eiropas Komisija kopīgi rīkoja Augsta līmeņa forumu paplašināšanās jautājumos, kas notika līdztekus EESK oktobra plenārsesijai. Tajā pirmo reizi bija sapulcējušies vairāk nekā 140 pilsoniskās sabiedrības pārstāvju no paplašināšanās kandidātvalstīm. Dalībnieku galvenais secinājums bija skaidrs: pilsoniskajai sabiedrībai un sociālajiem partneriem, kas pievienošanās procesā bieži tiek ignorēti, lielā mērā jāpiedalās ES paplašināšanās procesā.

O. Röpke uzsvēra: “Tas nozīmē ne tikai paplašināt Eiropas Savienību, bet arī sagatavot nākamās dalībvalstis aktīvai dalībai ES veidošanā, nodrošinot, ka tās ir pilnībā gatavas risināt gaidāmos uzdevumus. Sadarbojamies ar pilsonisko sabiedrību, darba devēju federācijām un arodbiedrībām, mēs radām nepieciešamos pamatus iekļaujošākai un spēcīgākai Eiropai.”

Debatēs tika uzsvērts, ka jāturpina uzturēt neseno impulsu, kas pavada paplašināšanos, jo 2024.-2029. gada pilnvaru termiņā strādājošajai Komisijai būs izšķiroši svarīga loma paplašināšanās procesa pabeigšanā.

No debatēm izrietēja vēl viens būtisks vēstījums, proti, cik svarīga ir pakāpeniska, prognozējama un uz nopelniem balstīta integrācija, kurā progress tiek atzīts un atalgots ar reālām pievienošanās izredzēm.

N. Schmit norādīja, ka pilsoniskajai sabiedrībai jāpilda svarīgs uzdevums: “Labi funkcionējošs divpusējs un trīspusējs sociālais dialogs un sociālo partneru iesaistīšana ES paplašināšanās kontekstā ir ļoti svarīgi faktori, jo tie ir mūsu sociālās tirgus ekonomikas daļa.”

Vācijas Darba un sociālo lietu ministrijas valsts sekretārs **Rolf Schmachtenberg** atzīmēja: “Lai pievienošanās Eiropas Savienībai būtu sekmīga, būtiski ir nodarbinātības un sociālie aspekti. Tiem, kas vēlas uzlabot visu iedzīvotāju dzīvi, radīt iespējas un novērst sociālo nevienlīdzību, ir vajadzīga efektīva nodarbinātības politika, labi darba apstākļi un funkcionējošas sociālā nodrošinājuma sistēmas ar spēcīgiem sociālajiem partneriem.”

Melnkalnes darba, nodarbinātības un sociālā dialoga ministre **Naida Nišić** debatēs norādīja, ka augsta līmeņa forums ir svarīgs kā dialoga platforma, kas Melnkalnei paver iespēju izvērtēt panākto progresu.

Grieķijas darba un sociālā nodrošinājuma ministre **Niki Kerameus** uzsvēra: “Bija liela privilēģija piedalīties šajā svarīgajā diskusijā par ES paplašināšanos un par sociālo partneru būtisko lomu Eiropas darba un sociālo tiesību nākotnes aprišu veidošanā.”

Albānijas ekonomikas, kultūras un inovācijas ministra vietniece **Olta Manjani** sacīja: “Albānija aktīvi pastiprina klātbūtni ES iestādēs, komitejās un darba grupās, un šajos centienos ietilpst arī apvienotās konsultatīvās komitejas izveide ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju.”

EESK ir konsekventi atbalstījusi ES paplašināšanos. 2024. gadā tā sāka izmēģinājuma projektu – [paplašināšanās kandidātvalstu locekļu iniciatīvu](#), kas paver kandidātvalstu pilsoniskajai sabiedrībai iespēju sniegt ieguldījumu EESK darbā. Iniciatīva uzskatāmi parāda, kā kandidātvalstu pilsoniskās sabiedrības aktīva iesaistīšanās stiprina paplašināšanās procesu. (mt)

EESK aicina izstrādāt Eiropas veselības pamatiniciatīvu, k? ar? r?c?bas pl?nu reto slimību jomā?

EESK ir aicinājusi izstrādāt Eiropas veselības pamatiniciatīvu, ierosinot izveidot Eiropas veselības savienību un mudinot Eiropas Komisiju publicēt rīcības plānu reto slimību jomā ar skaidri

sasniedzamiem mērķiem.

Oktobra plenārsesijā notikušajās debatēs “Eiropas pamatiniciatīva veselības jomā” EESK aicināja ES uzsākt vērienīgu iniciatīvu, kuras mērķis būtu izveidot transversālu veselības arhitektūru Eiropas Savienībā. Darba kārtībā bija arī ideja izstrādāt Eiropas rīcības plānu reto slimību jomā.

Atklājot debates, **EESK priekšsēdētājs Oliver Röpke** norādīja: “Ir ļoti svarīgi, lai ikvienam ES iedzīvotājam būtu pieejama kvalitatīva veselības aprūpe, kas ir cenas ziņā pieņemama un pieejama. Mums jāiegulda inovatīvās un ilgtspējīgās veselības aprūpes sistēmās un izlēmīgi jārīkojas, lai veselības jomā cīnītos pret nevienlīdzību gan Eiropas Savienībā, gan pasaulē. Retās slimības vēl vairāk atklāj pastāvīgo nevienlīdzību un neaizsargātību. Tāpēc mums ir vajadzīga visaptveroša Eiropas rīcība reto slimību jomā.”

[Atzinuma](#) “Eiropas pamatiniciatīva veselības jomā” ziņotājs **Alain Coheur** sacīja: “Pašlaik mēs cenšamies pieņemt nākamajiem ES komisāriem paredzētu ceļvedi, kas veicinātu veselības aprūpi visiem un aizsargātu cilvēkus pret turpmākajām krīzēm.” **Āgnes Cser**, kas izstrādāja [atzinumu](#) par retajām slimībām, piebilda: “Mums ir jāizstrādā rīcības plāns. Tomēr mums ir jākoncentrējas ne tikai uz rīcības plānu reto slimību jomā, bet arī uz veselību, jo veselība ir galvenais konkurētspējas faktors. Mūsu veselības savienība nevar būt tukšs solījums.”

Atzinumā “Eiropas pamatiniciatīva veselības jomā” ir izklāstīti stratēģiskie pīlāri dalībvalstu solidaritātes un sadarbības stiprināšanai veselības jomā. To vidū ir Eiropas aprūpes un veselības aprūpes garantijas iedibināšana, lai ES līmenī noteiktu daudzgadu mērķus veselības jomā. Tas dotu iespēju izstrādāt juridiski saistošu tekstu (piemēram, direktīvu).

Cits pīlārs ir pieejas “Viena veselība” īstenošana, lai sasaistītu cilvēku, dzīvnieku, augu un vides aizsardzības politiku. Atzinumā par reto slimību apkarošanu Komisija tiek aicināta publicēt paziņojumu, kurā ietverts visaptverošs Eiropas rīcības plāns reto slimību jomā un kurā izklāstīti SMART mērķrādītāji, kurus var sasniegt līdz 2030. gadam. (lm)

Eiropā radīts mākslīgais intelekts: EESK aicina veikt stratēģiskas investīcijas MI infrastruktūrā

EESK mudina Eiropas Savienību palielināt ieguldījumus drošā savienojamībā, noturīgā infrastruktūrā un piegādes ķēdēs, lai nodrošinātu, ka ES saglabā konkurētspēju strauji mainīgajā vispārīgā lietojuma mākslīgā intelekta jomā. Komiteja uzskata, ka

šie pasākumi ir būtiski, lai maksimāli palielinātu ģeneratīvā mākslīgā intelekta sniegtos ieguvumus saskaņā ar Eiropas vērtībām, vajadzībām un pamattiesībām.

Izpētes atzinumā par tematu [“Mākslīgais intelekts / turpmākā attīstība”](#), kurā uzmanība pievērsta svarīgiem vispārīgā lietojuma mākslīgā intelekta aspektiem, EESK uzsver, ka mākslīgā intelekta dinamisma un sarežģītības dēļ ir pastāvīgi jāatjaunina ES Mākslīgā intelekta akts. Vispārīgā lietojuma mākslīgā intelekta modeļi lielākoties ir tehniski un galvenokārt tiek izmantoti uzņēmumu savstarpējos darījumos, taču nedrīkst neņemt vērā to netiešo ietekmi uz darba ņēmējiem un patērētājiem.

“Mēs uzskatām, ka ir ļoti svarīgi, lai mākslīgais intelekts, ko šeit izmantojam Eiropā, balstītos arī uz Eiropas vērtībām. Tas, protams, nozīmē tiesiskumu un cilvēktiesības, bet arī pārredzamību, uzticamību un ticamību. Tie ir nozīmīgi faktori, kas dod visām MI sistēmām iespēju darboties cilvēku labā,” sacīja ziņotāja **Sandra Parthie**, kas izstrādāja Eiropas Komisijas un ES Padomes prezidentvalsts Ungārijas pieprasīto atzinumu.

EESK atbalsta Mākslīgā intelekta aktu, taču uzsver, ka tas ir cieši jāuzrauga un jāpielāgo, ja regulējums sāks kavēt uz mākslīgo intelektu orientētu ES uzņēmumu novatorismu. Tas var notikt, ja ir neskaidrības par to, kā regula būtu jāpiemēro, vai ja tā izrādās pārāk sarežģīta, un tas attur ieguldītājus un novatorus no Eiropas tirgus.

Lai novērstu lielo trešo valstu digitālo uzņēmumu ļoti dominējošo stāvokli ES tirgū, EESK aicina mobilizēt ES konkurences politikas instrumentus un nepieļaut nekādu kritisku rīcību vai neatbilstību ES standartiem.

ES un tās dalībvalstīm ir jāiegulda inovācijā, lai veidotu spēcīgus tīklus mākslīgā intelekta produktu radīšanai un uzlabošanai un palielinātu ieguvumus, ko mākslīgais intelekts sniedz cilvēkiem un ekonomikai. Ja Eiropā neizstrādāsim un neizmantosim vispārīgā lietojuma mākslīgo intelektu, varētu mazināties Eiropas uzņēmumu konkurētspēja un pārdošanas apjomi, tikt likvidētas darbvietas, sākties ekonomiskā stagnācija un nabadzība.

“Mums ir ļoti labi uzņēmumi un pētnieki; tālu nav jāmeklē pasaulē vadošas pētniecības iestādes. Mums tās jāatbalsta daudz vairāk, nekā mēs to darām. Mums jāpiesaista talanti un jāpadara Eiropa pievilcīga darbam šajā jomā. Mums jāattīsta Eiropā radīts mākslīgais intelekts,” secināja **S. Parthie**. (II)

Pilsoniskajai sabiedrībai ir vajadzīgi līdzekļi, lai varētu uzraudzīt radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu

ES dalībvalstīm būtu jāveicina pilsoniskās sabiedrības iekļaujoša iesaiste, atklātība un pārredzamība visās radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas jomās. Tas attiecas gan uz pašreizējām, gan potenciālajām radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas kopienām, it īpaši ņemot vērā to, ka nākamajā desmitgadē katru gadu un pēc tam tiks radīts arvien lielāks radioaktīvo atkritumu daudzums.

Oktoobra plenārsesijā pieņemtajā [atzinumā](#) EESK pauž stingru nostāju. Tā uzver, ka pieejamais finansējums būtu jāizmanto, lai uzlabotu pilsoniskās sabiedrības grupu – it īpaši kodoliekārtu tuvumā esošo vietējo kopienu – spējas neatkarīgi piedalīties projektos un pētījumos, kas ļauj novērtēt līdzdalību un pārredzamību radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas jomā.

EESK iesaka gādāt par to, ka dalībvalstis ziņo par sabiedrības līdzdalības praksi ar radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu saistīto lēmumu pieņemšanā, kā arī par to, kā tiek nodrošināta pārredzamība. “Komiteja aicina dalībvalstis veikt pasākumus, lai nodrošinātu vides, sabiedrības veselības un sociālekonomiskās attīstības uzraudzību un ar radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu saistītas informācijas regulāru publiskošanu,” norādīja ziņotāja **Alena Mastantuono**.

Dalībvalstīm būtu jāuzņemas atbildība, lai nākamajām paaudzēm neuzliktu kodolatkritumu pārstrādes slogu neatkarīgi no to veida, dzīves cikla un bīstamības līmeņa.

Tā kā lielu daļu izmantotās kodoldegvielas var pārstrādāt, skaldmateriāli būtu jāreciklē, lai samazinātu vajadzību pēc dabiskā urāna piegādes kodolreaktoru ekspluatācijai. Aprītes ekonomikas stratēģijas ļautu dalībvalstīm līdz minimumam samazināt tādu atkritumu daudzumu, kuriem vajadzīgas atkritumu apsaimniekošanas stratēģijas.

“Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka dezekspluatācijas un radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanas izmaksu novērtējumos tiek ņemts vērā izmaksu pieaugums laika gaitā. Tām būtu arī jāpārlicinās, ka finansējums ir pietiekams, lai segtu faktiskās izmaksas,” teica līdzziņotājs **Christophe Quarez**. (mp)

Ģeotermālā enerģija var veicināt zaļo pārkārtošanos

Eiropā ģeotermālajai enerģijai ir ievērojams neizmantots potenciāls, un Eiropas Savienībai būtu steidzami jārikojas, lai pieņemtu Eiropas ģeotermālās enerģijas stratēģiju, kuras mērķis ir izmantot šīs enerģijas sniegtās priekšrocības.

EESK oktobra plenārsesijā puda nepārprotamu nostāju enerģētikas jomā. [Atzinumā](#), ko sagatavojuši **Zsolt Küvedi** un **Thomas Kattnig**, EESK uzsver, ka ģeotermālās enerģijas ražošanas procesā rodas ļoti zemas siltumnīcefekta gāzu emisijas un ka šai enerģijai var būt būtiska nozīme ES zaļās pārkārtošanās procesā, samazinot tās atkarību no fosilā kurināmā un veicinot tās dekarbonizāciju.

“Ģeotermālā enerģija var sniegt noderīgu ieguldījumu ES 2050. gada klimatneitralitātes mērķu sasniegšanā,” sacīja **Z.Küvedi**. “Tās potenciāls nav izmantots, un Eiropas Komisijai nekavējoties būtu jāizstrādā visaptveroša stratēģija, lai izmantotu tās šīs enerģijas resursus,” uzsvēra **T.Kattnig**.

EESK norāda, ka ieguldījumus ģeotermālajās elektrostacijās nevarēs piesaistīt bez valstu līmeņa finansiālas palīdzības. Konkrētāk, būs vajadzīgs valdības finansējums un stimuli, lai piesaistītu sākotnējos ieguldījumus un mazinātu to risku.

Turklāt ir svarīgi atzīmēt, ka izmaiņas enerģētikas politikā vai finansēšanā var ietekmēt ģeotermālo projektu ekonomisko pievilcību.

Ģeotermālo elektrostaciju būvniecība rada riskus, un šie riski ir precīzi jāidentificē, it īpaši ietekmes uz vidi ziņā. Šā iemesla dēļ ir svarīgi šajā procesā iesaistīt vietējās kopienas, lai palielinātu sabiedrības atbalstu.

Tomēr kopumā ģeotermālās enerģijas priekšrocības vides un klimata jomā atsver riskus, jo tā ir viens no labākajiem atjaunīgajiem energoresursiem tādos aspektos kā zemes izmantošana, resursu izmantošana un atkarība no importa. (mp)

[EESK mudina Eiropas Savienību izvirzīties vadībā ar saskaņotu un ilgtspējīgu bioekonomiku](#)

EESK aicina Eiropas Savienību izvirzīties vadībā ar ilgtspējīgas bioekonomikas modeli, kas būtu saskaņots ar Eiropas zaļo kursu un klimata mērķiem.

Atzinumā [“Aprites ekonomikas un bioekonomikas saskaņošana”](#) EESK norāda, kā stabila bioekonomika var palielināt Eiropas ekonomiskos un ekoloģiskos ieguvumus, stiprināt noturību un atbalstīt taisnīgu pārkārtošanos. Stratēģiskas investīcijas starpnozaru sadarbībā un kopienas iesaistīšanā var panākt to, ka ES bioekonomika kļūst par globālu ilgtspējīgas izaugsmes modeli.

Ilgspējīgai bioekonomikai ir jābūt saskaņotai ar tādiem ES satvariem kā zaļais kurss, aprites ekonomika un biodaudzveidības mērķi. Tas nodrošina, ka bioekonomikas darbības veicina klimata un biodaudzveidības mērķrādītāju sasniegšanu, vienlaikus nepārsniedzot planētas iespēju robežas.

“Būtiska nozīme ir visaptverošai un vērienīgai bioekonomikas stratēģijai. Bioekonomiku saskaņojot ar aprites ekonomikas un ilgtspējīgas attīstības mērķiem, var veicināt ES konkurētspējas priekšrocības, radot ilgtspējīgas un labi apmaksātas darbvietas un nodrošinot izaugsmi, kas atbilst ekoloģiskajiem ierobežojumiem,” sacīja ziņotājs **Cillian Lohan**.

Bioekonomika balstās uz aprites ekonomikas principiem, samazina atkritumu daudzumu un uzlabo efektivitāti, pateicoties resursu kaskādei un bioloģisko materiālu recirkulācijai. Tas sniedz sociālus ieguvumus, it īpaši lauku apvidos, radot darbvietas un prasmju pilnveidošanas iespējas. Ļoti svarīgi ir atbalstīt lauku kopienas un jauniešu iesaistīšanos šajā nozarē.

Izglītošana par bioekonomiku var palīdzēt veidot kvalificētu darbaspēku un vairo izpratni par ilgtspēju. Tā arī palīdz uzlabot sabiedrības veselību, samazinot veselības aprūpes izmaksas. Šo centienu pamatā ir tehniskais progress un ilgtspējīga zemes izmantošana, piemēram, reģeneratīvā lauksaimniecība un mežsaimniecība, kas veicina oglekļa uzglabāšanu un bioloģisko daudzveidību.

Urbānā lauksaimniecība un aprites pārtikas centri var samazināt pārtikas izšķērdēšanu un stiprināt vietējās pārtikas sistēmas. Eiropas Savienībai būtu jāsaglabā augsti uzņēmējdarbības un inovācijas standarti un jāveicina biobāzētu tehnoloģiju agrīna ieviešana. Finansējums būtu prioritāri jāpiešķir novatoriskiem līderiem, un jāatbalsta mazie un vidējie uzņēmumi.

Lai bioekonomiku integrētu ES politikā, ir vajadzīga skaidra definīcija. Bioekonomikas stratēģijas atjaunināšana, kas paredzēta līdz 2025. gadam, būtu jāsaskaņo ar zaļo kursu un Parīzes nolīgumu, nodrošinot ilgtspējīgas un noturīgas biobāzētās ekonomikas ceļvedi. (ks)

EESK n?k klaj? ar konkr?tiem ieteikumiem, k? veidot notur?gu un ilgtsp?j?gu p?rtikas sist?mu n?kotnei

EESK ir izklāstījusi redzējumu par ES lauksaimniecības, zivsaimniecības un pārtikas sistēmu pārveidi, lai nodrošinātu noturību un ilgtspēju krīzes laikā.

Oktobrī pieņemtajā [atzinumā](#) EESK aicināja izveidot konkurētspējīgu, pret krīzēm drošu pārtikas sistēmu, kas būtu saskaņota ar ES vidiskajiem un sociālajiem mērķiem. Komiteja uzsvēra nodrošinātību ar pārtiku, taisnīgus ienākumus ražotājiem, vidisko noturību un atbalstu nākamajai pārtikas ražotāju paaudzei.

“Ir būtiski nodrošināt stabilus un ilgtspējīgus ienākumus ražotājiem, kā arī veicināt uz zināšanām balstītu pārtikas politiku, kas sekmē inovāciju,” sacīja Pasaules Lauksaimnieku organizācijas priekšsēdētājs un viens no trim atzinuma ziņotājiem **Arnold Puech d’Alissac**.

Lai to atbalstītu, EESK ierosina stiprināt lauksaimniecības nozares spēju aizstāvēt savas intereses sarunās par cenām un palielināt ES lauksaimniecības un zivsaimniecības finansējumu. Komiteja arī aicina turpmākajos tirdzniecības nolīgumos iekļaut zaļā kursa un “No lauka līdz galdam” standartus, nodrošinot godīgu konkurenci un augstu pārtikas kvalitāti.

“Kritiski svarīgi ir nodrošināt taisnīgus ienākumus primārajiem ražotājiem,” sacīja **Piroska Kállay** – viena no ziņotājiem, kuri sagatavoja atzinumu.

Šajā nolūkā EESK aicina stingrāk piemērot godīgas tirdzniecības praksi un aizliegt pārdošanu zem pašizmaksas, lai atjaunotu līdzsvaru pārtikas piegādes ķēdē. Ārkārtīgi svarīga ir arī politika, kas veicina paaudžu maiņu, koncentrējoties uz jauniešiem un sievietēm, tostarp izglītība, apmācība un atbalsts kooperatīviem.

Lai atbalstītu ilgtspēju, EESK iesaka atalgot oglekļa sekvestrēšanas centienus, piemēram, ilgtspējīgu augsnes apsaimniekošanu, un novērst oglekļa emisiju pārvirzi. “Šie pasākumi palīdzētu saskaņot pārtikas ražošanu ar ES klimata mērķiem un globālajām saistībām vides jomā,” teica **Joe Healy** – viens no ziņotājiem, kuri sagatavoja atzinumu.

Vēl viens priekšlikums ir publiska apdrošināšanas sistēma, kuras mērķis ir aizsargāt ražotājus no katastrofām, kas saistītas ar klimatu, nodrošinot pārtikas piegādes nepārtrauktību.

EESK aicina īstenot politiku, lai atjaunotu augsnes un ūdens veselību, uzlabotu ūdensefektivitāti un samazinātu izmantošanu, vienlaikus mazinot birokrātiju un palielinot pārredzamību un izmantojot cenu un izmaksu digitalizētu izsekošanu.

Visbeidzot, EESK iesaka izveidot Eiropas Pārtikas politikas padomi (EFPC), lai veicinātu dialogu par jautājumiem, kas saistīti ar pārtiku, un saskaņotu pārtikas politiku ar plašākiem sociālajiem un vidiskajiem mērķiem. Šie priekšlikumi ir ceļvedis, kā padarīt ES pārtikas sistēmas noturīgākas, ilgtspējīgākas un taisnīgākas, saskaroties ar globālām problēmām.(ks)

EESK ierosina padarīt ES finanšu izlietojumu skaidrāku un iekļaujošāku

Oktobrī EESK pieņēma [atzinumu](#), kurā ierosināja būtiski pārskatīt ES finanšu izlietojumu. Tā aicināja Eiropas Savienībā uzlabot pārredzamību un iedzīvotāju līdzdalību, jo tas stiprinātu demokrātiju un sabiedrības uzticēšanos.

Lai to panāktu, EESK ieteica izveidot vienotu fiskālās pārredzamības sistēmu, kas budžeta veidošanas procesos iesaista iedzīvotājus, un radīt digitālus rīkus skaidrākai informēšanai par budžetu.

“Tikai iedomājieties, ka iespējams izsekot katram ES budžeta eiro — sākot ar Briseli, tad līdz valstu valdībām un beidzot ar jūsu vietējo pašvaldību,” sacīja ziņotāja **Elena Calistru**, kas izstrādāja atzinumu.

EESK uzskata, ka vienota fiskālās pārredzamības sistēma noteiktu skaidrus un konsekventus standartus attiecībā uz visām ES finansētajām programmām un nodrošinātu vienotu ziņošanu un vieglu piekļuvi finanšu datiem visās dalībvalstīs. Prioritāte būtu paraugprakses popularizēšana, nevis jaunu noteikumu ieviešana.

Līdzdalīga budžeta plānošana dotu iedzīvotājiem iespēju tieši ietekmēt lēmumus par publiskajiem izdevumiem, it īpaši vietējā līmenī, un ES līmeņa budžeta izstrādes procesos iekļautu līdzdalības elementus.

EESK aicināja izveidot vienotu, lietotājiem saprotamu digitālo platformu, kas reāllaikā publicētu budžeta datus, skaidri atspoguļotu informāciju un dotu ieskatu par to, kā ES līdzekļi nodrošina rezultātus. Tas palielinātu sabiedrības izpratni un iesaisti finanšu informācijas jomā.

EESK arī uzsvēra, ka ir svarīgi palielināt sabiedrības informētību, nodrošināt stingrāku pārraudzību un saskaņot finanšu praksi ar ES mērķiem, piemēram, kohēziju un ilgtspēju, lai veicinātu sadarbību un pārskatatbildību.

“ES finanses neaprobežojas tikai ar skaitļiem. Runa ir par uzticēšanos un demokrātiju, kā arī par centieniem panākt, ka Eiropa darbojas savu iedzīvotāju labā,” noslēgumā secināja *E. Calistru*. (tk)

[Uz cilvēkiem orientētai ekonomikai ar turpmākajiem ES uzmanības centieniem?](#)

EESK atbalsta centienus izveidot vairāk uz cilvēku vērstu un nākotnes prasībām atbilstošāku rūpniecisko ekosistēmu. Vienlaikus Komiteja aicina rīkot padziļinātas debates par iniciatīvu “Rūpniecība 5.0” un tās sociālo un ekonomisko ietekmi.

Iniciatīvas “Rūpniecība 5.0” mērķis ir izvirzīt uzņēmējdarbības procesu centrā sociālos un vides jautājumus, virzoties tālāk par “Rūpniecība 4.0” koncentrēšanos uz digitalizāciju un automatizāciju. EESK nesen pieņēma atzinumu [“Rūpniecība 5.0 — kā to panākt”](#), atbalstot uz cilvēkiem orientētu rūpniecisko modeli, kurā augstu tiek vērtētas cilvēku prasmes un radošums.

“Rūpniecība 4.0” lielā mērā ignorēja automatizācijas ietekmi uz cilvēkiem un pievērsa tikai ierobežotu uzmanību vides prioritātēm, piemēram, atkritumu samazināšanai, aprīģumam un zaļajai enerģijai. EESK uzsver, ka ar “Rūpniecību 5.0” būtu jānovērš šīs nepilnības, par prioritāti nosakot demokrātiskās vērtības, sociālo taisnīgumu un ilgtspējīgu konkurētspēju. Atzinuma “Rūpniecība 5.0” ziņotājs **Giuseppe Guerini** norāda, ka digitālajai pārveidei būtu jāveicina “jauns Tīras rūpniecības kurss”, kurā svarīga nozīme ir cilvēkfaktoriem un radošumam.

“Rūpniecība 5.0” liek cilvēkiem atgriezties ražošanas pamatelementā, uzskatot, ka cilvēku zināšanas un prasmes ir būtiski faktori konkurences priekšrocību nodrošināšanai. Tā līdzsvaro automatizāciju ar cilvēka radošumu, izmantojot sadarbīgus robotus atkārtotiem uzdevumiem un ļaujot darbiniekiem koncentrēties uz projektēšanu, plānošanu un klientu apkalpošanu. Šī pāreja arī uzsver darba ņēmēju veselību, drošību un atbalstu tiem, kas pārvietoti automatizācijas dēļ.

EESK aicina ES iestādes atbalstīt nākotnes prasībām atbilstošu, uz cilvēku vērstu industriālo ekosistēmu, kuras pamatā ir sociālais taisnīgums un iekļaujoša konkurētspēja. Kopumā atbalstot “Rūpniecību 5.0”, EESK uzsver, ka ir sīkāk jānosaka tās ekonomiskā, sociālā un tehnoloģiskā ietekme. Pašreizējās Eiropas politikas jomas, piemēram, zaļais kurss, MI akts un Prasmju programma, veido pamatu šim redzējumam, taču tās būtu jāatjaunina, lai tās atbilstu “Rūpniecības 5.0” principiem.

Lai "Rūpniecība 5.0" gūtu panākumus, visos līmeņos ir jāiesaista sociālie partneri un darba ņēmēji. Šī iekļaujošā pieeja veicinās sadarbīgu darba vidi, kurā apvienotas cilvēku un mašīnu stiprās puses, padarot darbavietas inovatīvākas, iesaistošākas un ilgtspējīgākas. (gb)

ES ir steidzami jākoncentrējas uz zaļo pāreju, lai dekarbonizētu transportu

EESK 12. novembrī Pērnāvā, Igaunijā, rīkoja konferenci par mazoglekļa ūdeņradi. Pasākuma mērķis bija apspriest un noteikt stratēģiskas darbības ūdeņraža un tā atvasinājumu ilgtspējīgas infrastruktūras attīstībai, galveno uzmanību pievēršot

finansēšanai un izmantošanai.

Konference "["Atrastes elektroenerģija e-degvielām: veicināt jauno ūdeņraža ekonomiku"](#)" pulcēja pārstāvjus no Nīderlandes vēstniecības Igaunijā, Pērnavas apriņķa attīstības centra, lietišķās pētniecības centra *Metrosert*, *Invest Estonia* un e-metanola iekārtu izstrādātāja uzņēmuma *Power2X*.

Zaļais un mazoglekļa ūdeņradis ir būtiski elementi mūsu enerģētikas pārkārtošanā, un nesenās iniciatīvas, piemēram, ES ūdeņraža banka, liecina, ka ir piemērots brīdis attīstīt ilgtspējīgus ūdeņraža tirgus. Šajā nolūkā ES un valstu politikas veidotājiem ir jānodrošina vajadzīgie līdzekļi šo mērķu īstenošanai praksē un jāatvieglo dalībvalstu sadarbība, lai pieņemtu efektīvas stratēģijas.

Komentējot šo steidzamo nepieciešamību, EESK Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētās nodaļas priekšsēdētāja **Baiba Miltoviča** sacīja: "Atjaunīgā ūdeņraža ātra ieviešana ir ļoti svarīga ne tikai mūsu energosistēmas pārveidei, bet arī Eiropas Savienības sociālajai un ekonomiskajai labklājībai. Tomēr ir būtiski, lai mūsu resursi tiktu virzīti pārdomāti. Lai maksimāli palielinātu ietekmi, mums par prioritāti jānosaka grūti dekarbonizējamas nozares un jāievieš efektīvi ekoloģiskie un sociālie standarti, kas nodrošina taisnīgus un drošus darba apstākļus." (mp) (mp)

EESK TEN specializētās nodaļas priekšsēdētāja Baiba Miltoviča un RK ziņotājs Andres Jaadla paraksta deklarāciju par mājokļiem

Kopīgā paziņojumā, kas parakstīts 2024. gada 14. novembrī, EESK [Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētās nodaļas \(TEN\)](#) priekšsēdētāja

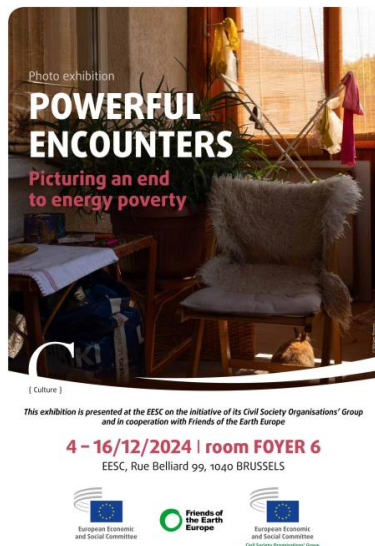
Baiba Miltoviča un RK [atzinuma par mājokļiem](#) ziņotājs Andres Jaadla mudina Eiropas iestādes pieņemt steidzamus pasākumus, lai Eiropas Savienība risinātu pašreizējo mājokļu krīzi. Viņi arī

atzinīgi vērtē Eiropas enerģētikas un mājokļu komisāra iecelšanu, kura uzdevums būs nākt klajā ar pirmo Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānu.

Deklarācija par mājokļiem

- Mēs aicinām Eiropas Komisiju sadarbībā ar Eiropas Parlamentu, EESK un RK organizēt **ikgadēju ES samitu par sociāliem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem**. Šim ikgadējam ES samitam būtu jāsapulcē visas ieinteresētās personas, kas ir iesaistītas dalībvalstu pasākumu īstenošanā attiecībā uz sociāliem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, pamatojoties uz daudzlīmeņu pieeju un paraugprakses apmaiņu saskaņā ar subsidiaritātes principu;
- atbalstām par mājokļiem atbildīgā komisāra amata kandidāta plānu sadarbībā ar EESK un RK izveidot **Eiropas investīciju platformu** cenas ziņā pieejamu un ilgtspējīgu mājokļu jomā, lai sniegtu tīlā un atbalstu valstu, reģionu, vietējo un vietējās partnerību nolikā izskaust atstumtību mājokļa ziņā;
- norādām, ka ir jāizpēta **inovatīvi veidi, kā vairot publiskos ieguldījumus un mobilizēt esošos ES līdzekļus**, ja vajadzīams rast ilgtermiņa risinājumu mājokļu krīzei;
- aicinām ES iestādes atbalstīt **dzīvojamo ēku rūpīgu renovāciju**, pamatojoties uz daudzveidīgu, ilgtermiņa un inovatīvu finansiālo atbalstu un saskaņotu tiesisko regulējumu, kas vērsts uz neaizsargātām iedzīvotāju grupām, kā arī būtiskākajiem vietējiem dalībniekiem, it īpaši enerģētikas kopienām un vietējām iestādēm;
- aicinām uz **ciešāku savstarpējo sadarbību dažādu pārvaldības līmeņu dalībniekus**: dalībvalstis, ES iestādes, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, reģionālās valdības, vietējās pašvaldības.

Mēs apņemamies palīdzēt īstenot Ljēžas deklarācijā izklāstītos pasākumus, daloties ar pilsoniskās sabiedrības organizāciju un vietējo un reģionālo pašvaldību viedokļiem no visas Eiropas Savienības; tā būtu daļa no visu ES iestāžu kopīgiem centieniem atrisināt mājokļu krīzi un stiprināt Eiropas kohēziju no visām pusēm.

Saviļņojošas tikšanās: enerģētiskās nabadzības beigas fotogrāfijās

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas telpās iespējams apmeklēt nozīmīgu fotoizstādi **“Powerful Encounters: Picturing an end to energy poverty”** (Saviļņojošas tikšanās: enerģētiskās nabadzības beigas fotogrāfijās), kurā izstādīti fotogrāfes **Miriam Strong** darbi. Izstāde tiek rīkota sadarbībā ar organizāciju “Friends of the Earth Europe”. Tās uzmanības centrā ir aktīvisms, kolektīvisms un to kopienu spēcīnāšana, kas saskaras ar enerģētisko nabadzību visā Eiropā. Tā tiek rīkota pēc EESK Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas ierosmes, un to iespējams apskatīt EESK JDE ēkā Briselē (Rue Belliard 99-101) no 4. līdz 16. decembrim.

Atklāšanas pasākumā EESK priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos **Aurel Laurențiu Plosceanu** un EESK Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas priekšsēdētājs

Séamus Boland uzsvēra EESK apņēmību strādāt nabadzības izskaušanas, cenas ziņā pieejamas enerģijas atbalsta, sistēmisku pārmaiņu veicināšanas, kā arī ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanas jomā.

Savā uzrunā S. BOLAND pieskārās tādiem jautājumiem kā dzīves dārdzība un nabadzības līmeņa pieaugums Eiropā, un uzsvēra, ka jaunās Eiropas Komisijas un Eiropas Parlamenta politiskajai atbildei ir jābūt spēcīgai. Pēc viņa teiktā, Eiropas Komisijas jaunajam sastāvam adresētajās Komisijas priekšsēdētājas Ursula von der Leyen politiskajās pamatnostādnēs izsludinātajai ES nabadzības apkarošanas stratēģijai un tīras rūpniecības kursam ir jānodrošina ilgtspējīgi risinājumi, kas atbilstu reālajai vietējai situācijai.

Enerģētikas taisnīguma aizstāve **Laia Segura** un organizācijas “Friends of the Earth” komunikācijas speciāliste **Yvonne Lemmen** uzsvēra, ka šā fotoprojekta uzmanības centrā ir cilvēku attieksme pret enerģētisko nabadzību un cīņa par tiesībām uz cieņpilnu, klimatnoturīgu mājokli un par cenas ziņā pieejamu tīru enerģiju. Sīkāka informācija pieejama [šeit](#).

[Un balva par labāko fotogrāfiju “Connecting EU 2024” tiek piešķirta...](#)

Fotokonkursa “Connecting EU 2024” uzvarētāja ir Horvātijas Pasta darbinieku arodbiedrības redaktore un žurnāliste *Martina Cikojević*.

Par fotogrāfiju “*Briseles Lielais laukums mēnessgaismā*” viņa apbalvota ar divu dienu uzturēšanos Briselē EESK Pilsoniskās sabiedrības nedēļas laikā 2025. gada martā.

M. Cikojević piedalījās šā gada seminārā “[Connecting EU 2024](#)”, kas 17. un 18. oktobrī notika Briselē. Seminārā pulcējās pilsoniskās sabiedrības organizāciju komunikācijas un preses sekretāri un žurnālisti. Semināra tēma bija “Demokrātijas cietoksnis: palīdzība žurnālistikas izdzīvošanai un uzplaukumam”, un tajā sprieda par iepriekš nepieredzētiem žurnālistu izaicinājumiem pasaulē, kurā strauji attīstās mākslīgais intelekts un pieaug politisks spiediens.

Dalībniekiem paredzētajā programmā bija arī sakaru veidošanas pasākums “Preses vai komunikācijas speciālista darbs *Instagram*, *TikTok* un mākslīgā intelekta laikmetā — vēstījumu izplatīšanas iespējas”, kas ietvēra divus darbseminārus. Fotokonkurss bija iekļauts darbseminārā “Atziņas par komunikācijas saturu”, ko vadīja komunikācijas speciālists **Tom Moylan**.

M. Cikojević teica, ka viņas fotogrāfija, kurā redzams, kā mēness gaisma caur tumšiem mākoņiem izgaismo nakti, varētu arī simbolizēt semināra tematu. “Neviens nevar apturēt mēness gaismas nonākšanu tumsā. Nevienam nevajadzētu atturēt žurnālistus no patiesības noskaidrošanas, lai sabiedrība kļūtu labāka, drošāka un taisnīgāka,” viņa teica.

Fotokonkursa uzvarētāja *M. Cikojević* piedalīsies otrajā EESK Pilsoniskās sabiedrības nedēļā, kas no 17. līdz 21. martam notiks EESK telpās Briselē. Šā pasākuma temats būs “*Kohēzijas un līdzdalības stiprināšana polarizētās sabiedrībās*”.

EESK Preses nodaļa sveic Martinu un pateicas visiem, kas iesūtīja fotogrāfijas. (II)

GRUPU JAUNUMI

ASV v?l?šanas: mums j?b?t gataviem str?d?t vieniem galvenajos strat??iskajos jaut?jumos

Stefano Mallia, Darba devēju grupas priekšsēdētājs

Donalds Tramps ir uzvarējis ASV vēlēšanās un kļūs prezidents otro reizi. Balsojums ir skaidrs, un pret to jāizturas ar cieņu. Bet kas būs tālāk?

ES un ASV arī turpmāk ir galvenās ģeopolitiskās un tirdzniecības partneres, jo mūsu attiecības ir balstītas uz savstarpīguma principu. Mūsdienu savstarpēji saistītajā pasaulē nav vietas izolacionismam vai protekcionismam, jo šādas pieejas apdraud mūsu savstarpējo un globālo sadarbību un ekonomisko labklājību.

ES un ASV viena otrai ir lielākās tirdzniecības partneres. ES un ASV divpusējā **tirdzniecība** ir vēsturiski augstākajā punktā – 2023. gadā tās apjoms pārsniedza 1,6 triljonus EUR, un divpusējie uzkrātie ieguldījumi – 5 triljonus EUR. ASV Eiropas Savienībai ir nozīmīgs ārvalstu tiešo ieguldījumu (ĀTI) avots, un ASV ĀTI Eiropā tiek lēsti aptuveni 3,6 triljonu ASV dolāru apmērā, savukārt ES ieguldījumi ASV ir aptuveni 3 triljoni USD. Šie savstarpējie ieguldījumi stiprina savstarpējo ekonomisko atkarību un rada miljoniem darbvieta abās Atlantijas okeāna pusēs.

Šā iemesla dēļ ir svarīgi turpināt darbu pie mūsu attiecībām. Tarifu noteikšana ES precēm, kā to iepriekš ierosināja Tramps, ieviešot 10 % līdz 20 % tarifus importam no visām valstīm, tostarp ES, ir strupceļš. Tāpēc mēs aicinām veidot atvērtāku dialogu un uz nākotni vērstu sadarbības programmu.

ES un ASV Tirdzniecības un tehnoloģiju padome (TTC) ir veicinājusi dialogu tādos kritiski svarīgos jautājumos kā mākslīgais intelekts un pusvadītāji. No vienas puses, ir jāstiprina un jāuzlabo dialogs, un, no otras puses, Eiropas Savienībai ir jāpaātrina savas politikas reformas, tāpēc ir kopīgi jārīkojas un jāmeklē labākais veids, kā sadarbīties ar ASV.

Mums ir arī jāgatavojas scenārijam, kurā tādos svarīgos jautājumos kā klimata pārmaiņas un Ukraina mums, iespējams, nāksies darboties vieniem. Šāda iespēja ir ļoti reāla, un tā mums būtu jāsāk uzskatīt par faktisko jauno realitāti.

T? ir ekonomika, nej?ga!

Darba ?ēmēju grupa

Pārfrāzējot Bila Klintona 1992. gada kampaņas saukli “Tā ir ekonomika, nejēga!”, kas tolaik visnotaļ sasaucās ar ASV vēlētāju grūtībām, cīnoties ar recesiju, šodien šķiet vairāk nekā piemērots. Paraugieties kaut vai uz rezultātiem, kas gūti

jaunākajā [Eiobarometra](#) ES pēcvēlēšanu aptaujā, kurā atklājās, ka inflācija un ekonomika ir galvenie temati, kas mudina cilvēkus balsot.

Nē, nav universāla risinājuma, un ar ekonomiskajām grūtībām vien nevar izskaidrot visas problēmas, kas saistītas ar gaidāmajām vēlēšanām. Tomēr var droši teikt, ka cenu pieaugums, dzīves dārdzība un ekonomiskā situācija bija galvenie faktori, kas Eiropas Savienībā motivēja vēlētājus pagājušā gada pavasarī un [otrupus Atlantijas okeānam pirms dažām nedēļām](#). Tas nebija nekāds jaunums: [jau 2023. gada sākumā](#) tā bija galvenā problēma (kam sekoja nabadzība un sociālā atstumtība). Lai gan makroekonomiskie rādītāji šķiet politikas veidotājiem labvēlīgi, [inflācijas tiešā ietekme uz pirmās nepieciešamības precēm, piemēram, pārtiku un enerģiju, joprojām ir smaga, nesamērīgi ietekmējot tos, kuri šīm vajadzībām tērē lielāku daļu no saviem ienākumiem](#). Tas papildina atveseļošanas pēc pandēmijas un tās katastrofālo politisko reakciju, un daudzas valstis joprojām atgūstas no 2008. gada krīzes.

Gadu desmitiem [algas ir bijušas atsaistītas no ražīguma pieauguma](#), radot izredzes uz labāku nākotni daudziem Eiropas darba ?ēmējiem un vidusslāņa pārstāvjiem. Politiskais ekstrēmisms un vēlēšanu kaislības [neaprimst](#).

Dzīves dārdzības krīzes risināšana ir izšķiroša Eiropas nākotnei, jo tā izgaismo strukturālas problēmas mūsu sabiedrībā un ekonomikā, vienlaikus apstrīdot principus, kas ir mūsu demokrātijas sociālās struktūras pamatā.

[Darba ?ēmēju grupa 26. novembrī tikās ar vairākām ieinteresētajām personām, lai to apspriestu, un aicinām jūs vēlreiz ielūkoties šajā diskusijā](#) un mums pievienoties, aicinot politikas veidotājus [mazāk skandēt saukļus, novērst pašiem savu prasmju trūkumu](#) un koncentrēties uz to, kas ir svarīgi.

Nabadz?bas izskaušana reizi par vis?m reiz?m

Séamus Boland, Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas priekšsēdētājs

Neraugoties uz to, ka ES ir turīgāka nekā vairums pasaules daļu, miljoniem bērnu joprojām ir atkarīgi no tā, ka skolas ik dienu viņiem nodrošina pārtiku. Faktiski pieaug to dalībvalstu skaits, kuras apgādā

bērnus pārtiku skolas brīvdienu laikā. Tas vien jau liecina, ka nabadzība pastāv vistiešākajā veidā un turpina pieaugt, un nākamajai Eiropas Komisijai pret to ir jāvēršas apņēmīgi un bez vilcināšanās.

Eiropas nabadzības statistika par ir drūma. Aptuveni 21 % ES iedzīvotāju ir pakļauti nabadzības un sociālās atstumtības riskam ([Eurostat dati par 2023. gadu](#)), un gandrīz 25 % bērnu draud nonākšana nabadzības

slazdā ([Eurostat dati par 2023. gadu](#)). Iespējams, ka problēma būtu vēl lielāka bez pašreizējām ES iniciatīvām, lai veicinātu pārmaiņas šajā jomā, taču ir jāatzīst, ka ar tām vien nepietiek. Tāpēc Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) un tās Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupa atzinīgi vērtē Komisijas priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas paziņojumu, ka Komisija 2024.–2029. gada pilnvaru termiņā strādās pie ES nabadzības apkarošanas stratēģijas, kas risinās nabadzības pamatcēloņus. EESK un it īpaši mana grupa jau ilgu laiku ir aicinājusi izstrādāt šādu stratēģiju.

Diemžēl nabadzība nav tikai to pamatresursu “trūkums”, kas ģimenēm nepieciešami ikdienā. Tas izriet no vairākiem ilgtermiņa apstākļiem, kas ir cieši saistīti ar ilgtermiņa nenodrošinātību. Šī nenodrošinātība ir saistīta ar politiskajām sistēmām, kurās labākajā gadījumā netiek ņemti vērā noteikti demogrāfijas rādītāji un sliktākajā gadījumā pastāv diskriminācija.

Risinājumos būs jāņem vērā dziļie vēsturiskie nabadzības cēloņi. Tas nozīmē izpētīt visus cilvēku dzīves posmus – no dzimšanas līdz nāvei. Tas pats attiecas uz mājokļu nodrošinājumu, kas kļūst par vienu no nopietnākajām problēmām, ar ko saskaras Eiropas sabiedrība. Tāpēc pēc manas grupas pieprasījuma EESK ir pasūtījusi [pētījumu](#) par cenas ziņā pieejamiem ilgtspējīgiem mājokļiem Eiropas Savienībā. Tas tika prezentēts [mūsu 21. novembra konferencē](#) par Eiropas visneaizsargātāko iedzīvotāju aizsardzību ar ilgtspējīgiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem. Šajā konferencē mēs parādījām, ka cenas ziņā pieejami mājokļi ir viens no galvenajiem nabadzības apkarošanas instrumentiem.

Esam gandarīti, ka jaunajā Eiropas Komisijā būs komisārs, kurš atbildēs par enerģētiku un mājokļiem, tādējādi palīdzot izskaust nabadzību. Tomēr bažas rada tas, ka lielākā daļa politiku joprojām uzskata nabadzības izskausšanu par problēmu, kas jārisina ar lieliem, birokrātiski pārvaldītiem budžetiem. Resursi nonāks pie nabadzības skartajiem tikai tad, ja mainīsies šis domāšanas veids. Nabadzība ir transversāls jautājums, un jauna Eiropas komisāriem enerģētikas un mājokļu, līdztiesības, kohēzijas un reformu, kā arī taisnīgas pārkārtošanās jomā ir steidzami jāuzņemas atbildība šo pārmaiņu virzīšanā.

PRIORITĒTE – KLIMATS

Photo by Lucie Morauw

[Cerības uz miljardiem neattaisnojas: COP29 klimatiskais taisnīgums nav panākts](#)

Gados jaunā klimata un cilvēktiesību aktiviste un Beļģijas organizācijas “Youth for Climate Belgium” līdzdibinātāja Adélaïde Charlier ir uzskaitījusi visas Azerbaidžānas galvaspilsētā Baku tikko noslēgtās COP29 klimata vienošanās problēmas. Daudzi COP29 vērtē kā sagrautas uzticēšanās un nevienlīdzīgas

attieksmes simbolu klimata jautājumos – šī konference neaizsargātajām valstīm un pilsoniskai sabiedrībai nesusi dziļu vilšanos.

Baku nesen notikusī COP29 klimata konference ir sašķēlusi pasauli – neaizsargātās valstis un pilsoniskā sabiedrība ir dziļi satricināta, jo ir zaudējusi uzticēšanos. Lai gan ir panākta vienošanās, ka līdz 2035. gadam katru gadu 300 miljardi USD tiks iedalīti, lai jaunattīstības valstīm palīdzētu pielāgoties klimata pārmaiņām, bez ievērības ir atstātas klimata krīzes priekšplānā esošo valstu neatliekamās vajadzības.

“Labāk vienošanos nenoslēgt nekā vienoties par kaut ko sliktu”

24 stundas pirms vienošanās slēgšanas fosilā kurināmā izmantošanas izbeigšanas līguma iniciatīvas globālās iesaistes direktors **Harjeet Singh** paziņoja: “Labāk vienošanos nenoslēgt nekā vienoties par kaut ko sliktu”. Viņa teiktajā atbalsojās starp problēmu skartajām valstīm, pilsonisko sabiedrību un bagātākajām valstīm augošā spriedze. Svētdien konferencē nācās izdarīt skarbus secinājumus: izvirzīts tikai viens finansiāls mērķis, respektīvi, 300 miljardu lielas ikgadējas finanšu saistības laikā līdz 2035. gadam. Tas ir apsmieklis, jo šī summa krasi atšķiras no neaizsargāto valstu kolektīvi pieprasītās (1,3 triljoni USD, kas nepieciešami, lai segtu pielāgošanos, ietekmes mazināšanu un zaudējumu novēršanu).

Šī vienošanās ir saistīta ar jauno kolektīvo skaitliski izteikto mērķi, kas izvirzīts klimatiskās pārkārtošanās finansēšanai jaunattīstības valstīs. Lai gan šī summa ir trīs reizes lielāka par 2009. gadā noteikto 100 miljardu USD mērķi, kas tika sasniegts tikai ar divu gadu nokavēšanos 2022. gada beigās, tā joprojām ir nepietiekama. 2009. gadā noteiktās 100 miljardu USD lielās saistības, ņemot vērā inflāciju, līdz 2035. gadam būs tikai 258 miljardi USD, un līdz ar to reālais ieguldījumu pieaugums būs tikai 42 miljardi ASV dolāru tagadējā izteiksmē. Neaizsargāto valstu prasība ir skaidra: “Nevis miljardi, bet triljoni”.

Ierosinātā finanšu mērķa struktūra ir tikpat neapmierinoša kā pati summa. Tai nav noteiktas konkrētas publiskā finansējuma mehānismu saistības, piemēram, dotācijas vai subsīdijas, kas ir ārkārtīgi nepieciešamas globālo dienvidu valstīm.

Nav arī paredzēti detalizētāki mērķrādītāji, kas būtu vērsti uz pienācīgu seku mazināšanas, pielāgošanās un zaudējumu novēršanas finansēšanu. Iztrūkst tiešas orientācijas uz pielāgošanos, turklāt nesamērīgs uzsvars likts uz klimata pārmaiņu mazināšanu, kuru galvenokārt finansē daudzpusējas attīstības bankas un privātais sektors, un tas liecina par to, ka nav labotas 2009. gadā pieļautās kļūdas, kad pielāgošanās finansējums bija ļoti nepietiekams, nebija paredzēta atbildība un tieši zaudējumu novēršanai paredzēts finansējums.

Turklāt, lai gan zaudējumi ir minēti, runāts par tiem ir tikai aptuveni un virspusēji un tie nav jēgpilni integrēti nolīgumā. Regulējums arī nosaka lielu atkarību no privātā finansējuma, tostarp publiskā un privātā sektora partnerībām, samazināta riska privātā sektora ieguldījumiem, kas atbalstīti ar publiskiem līdzekļiem, un pilnībā privātiem ieguldījumiem, kas tiek aktīvi veicināti.

Vēsturiskās atbildības ignorēšana

Papildus finansējuma nepietiekamībai vienošanās liecina par dziļām plaisām klimata diplomātijā. Turīgākās valstis nav diferencējušas atbildību un daļu finansiālā sloga uzkrāvušās neaizsargātajām valstīm, kuras jau tagad cieš no klimata ietekmes. Tādas valstis kā Indija, Kuba, Bolīvija un Nigērija ir sašutušas un apsūdz bagātās valstis par to, ka tās nav samaksājušas par savām vēsturiskajām siltumnīcefekta gāzu emisijām.

Šī patvaļa ir sagrāvusi uzticēšanos un sakāpinājusi spriedzi COP sarunu vēsturē vēl nepieredzētos augstumos. Pašreiz solītie 300 miljardi USD ir nieks salīdzinājumā ar 1 triljonu ASV dolāru – ANO ekspertu aprēķināto minimālo ieguldījumu, kas nepieciešams jaunattīstības valstīm (izņemot Ķīnu) līdz 2035. gadam.

Spiediens uz slikto vienošanos

Milzīga politiskā spiediena rezultātā pasaules nabadzīgākās un neaizsargātākās valstis, tostarp 45 vismazāk attīstītās valstis un 40 mazās salu valstis, vienošanos tomēr ir akceptējušas. Bailes tām likušas piekāpties, jo pretējā gadījumā vienošanās varētu arī palikt nenoslēgta, un D. Trump prezidenta amatā varētu apdraudēt turpmāko progresu klimata jomā. Daudziem šāds kompromiss: bija ļoti smags solis, jo jāsamierinās ar nepietiekamu finansējumu tūlītējās palīdzības nodrošināšanai.

Kavēšanās cena

Šī sliktā vienošanās nav tikai diplomātiska neveiksme; tā radīs postošas sekas daudzu miljonu cilvēku dzīvēm. Ekstremālu laikapstākļu, jūras līmeņa celšanās un resursu trūkuma dēļ neaizsargātās valstis jau ir sasniegušas galējās robežas. Bagātāko valstu valdībām ir jāsaprot, ka tūlītēji ieguldījumi klimatrīcībā būs lētāki, nekā tā gigantiskā summa, kas būs jāmaksā tad, ja gaidīsim, kad daba mums piestādīs savu rēķinu.

COP29 rezultāti ir skaļš atgādinājums: klimata krīze prasa drosmīgu un tūlītēju rīcību un taisnīgu attieksmi pret tiem, kuri ir skarti visvairāk. Ja mēs neapņemsimies nostāju mainīt, atšķirības starp globālajiem ziemeļiem un globālajiem dienvidiem padziļināsies un graus visdziļāko globālās klimatsadarbības būtību.

Gatavojoties COP30, ir skaidrs, ka cīņa par klimatisko taisnīgumu vēl nebūt nav beigusies.

Adélaïde Charlier ir 23 gadus veca Eiropas klimatiskā taisnīguma aktīviste. Vislabāk viņa pazīstama kā Beļģijas organizācijas "Youth for Climate" līdzdibinātāja un tagad arī kā tilta organizācijas dibinātāja (tilts starp jaunatnes un klimata politiku). Viņa ir arī iekļauta 2024. gada Forbes "30 zem 30" nominantu vidū.

Cīņa par veselīgu planētu – dzīvības un nāves jautājums

"Mēs, lauku sievietes, nevēlamies, lai uz mums raugās ar nožēlu vai līdzjūtību; mēs vēlamies, lai mūs atzīst un novērtē kā sabiedrotās virzībā uz ilgtspējīgu attīstību. Mums ir vajadzīgas iespējas un kvalitatīvi pamatpakalpojumi, lai mēs varētu palikt savās teritorijās un turpināt apgādāt pasauli ar pārtiku," saka Luz Haro Guanga, Ekvadoras zemiece un [Latīņamerikas un Karību jūras reģiona lauku sieviešu tīkla](#) (RedLAC) izpildsekretāre, kura nesen uzstājās EESK debatēs par tēmu ["Sievietes un trīskāršā planētas krīze"](#)." Sniedzot interviju EESK

Info, Haro Guanga runā par klimata pārmaiņu ietekmi Latīņamerikā un kāpēc, neraugoties uz COP 16 neveiksmēm, cīņā par ilgtspējīgāku un veselīgāku planētu nav vietas un laika pesimismam.

Jūsu organizācija RedLAC piedalījās COP16. Vai esat vīlusies par konferences rezultātiem, ņemot vērā to, ka jautājumā par finansējumu dabas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai nav panākta vienprātība? Vai COP16 laikā tika kaut kas sasniegts?

Haro Guanga: Kā Ekvadoras lauku sievietes es cīnījos par lauku sieviešu tiesībām Ekvadorā kopš 20. gadsimta 80. gadiem. Viena no mācībām, ko esmu guvusi šajos gandrīz 40 gados, ir tā, ka sociālie procesi ir saistīti ar milzīgiem centieniem, tie sniedz tikai nelielus tūlītējus ieguvumus un, galvenokārt, prasa noturību, konsekvenci un uzstājību. Vienprātība par finansējumu dabas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai būtu bijis lielisks sasniegums, taču esmu pārliecināta, ka tūkstošiem pilsētu un lauku vīriešu un sieviešu viedokļi, kas ļoti aktīvi tika pausti COP16, ir iekarojuši tās sirdis un prātus, kas iepriekš nebija vēlējušies atbalstīt šo steidzamo rīcību klimata jomā.

Mēs nerasniedzām savu mērķi, bet tagad mums ir jāturpina cīnīties katras pilsētas, kopienas un valsts iestādēs un jāpanāk, ka tās ņem vērā mūsu viedokļus un izmanto savu personīgo, tehnisko un politisko gribu, lai pieņemtu vislabākos lēmumus un nākotnē izvairītos no bada izraisītas cilvēku nāves, kas varētu būt sekas tam, ja šodien nerīkojas.

Kā klimata pārmaiņas ietekmē pamatiedzīvotāju un lauku sievietes Latīņamerikā?

Vēlos uzsvērt dažus faktus no dokumenta, ko sagatavojusi Amerikas valstu organizācijas (OAS) Amerikas Sieviešu komisija (CIM), pamatojoties uz dialogiem ar 70 līderēm no 16 valstīm. Dialoga process sākās 2024. gada septembrī. Ar dokumentu tika iepazīstināti COP16 dalībnieki, un tajā ir iekļauti lauku sieviešu viedokļi.

Dokumentā secināts, ka klimata pārmaiņas ir realitāte visās valstīs, tostarp Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā, un tās rada nopietnas sekas. Tomēr tika izceltas četras klimata tendences.

Ilgstoši sausumi: Dažas valstis ziņoja par mēnešiem ilgiem periodiem, kuros nokrišņu daudzums bija ļoti neliels, un dažas valstis ziņoja par gadiem ilgiem sausuma periodiem.

Ievērojama temperatūras paaugstināšanās salīdzinājumā ar normālo līmeni: Šī augstā temperatūra kopā ar sausu augsni veicina daudzus ugunsgrēkus (dažus spontānus un citus apzināti izraisītus), bet tos visus saasina sausums, kas ietekmē dzīvību un bioloģiski daudzveidīgas sistēmas. Piemēram, Brazīlijas sanāksmes laikā tika ziņots, ka Piauí štatā ir notikuši 300 aktīvi ugunsgrēku uzliesmojumi.

Vētras: Tika minēts, ka lietugāzes ir intensīvas un notiek ļoti īsos laika posmos, ko bieži papildina spēcīgas vēja brāzmas. Dalībnieki no Centrālamerikas, Meksikas, Dominikānas Republikas un Kolumbijas piekrastes norādīja, ka pieaug viesuļvētru un tropisko vētru, kas ietekmē to teritoriju, intensitāte un biežums.

Nokrišņu daudzuma izmaiņas: "Lietus, kad to neviens negaida," ir frāze, kas izskanēja visās sanāksmēs, un dienviņu un Andu reģionu pārstāvji minēja negaidītas salnas, krusu un snigšanu. Kopumā vērojama gada nokrišņu daudzuma samazināšanās, taču tika norādīts, ka lietus pāraug spēcīgās lietugāzēs, kas izraisa plūdus un dabas katastrofas, kurās bojā iet cilvēki, infrastruktūra, ceļi un kultūraugi un kuras ietekmē dzīves apstākļus, galvenokārt lauku apvidos. Kāds dalībnieks stāstīto apkopoja vienā teikumā, atzīstot, ka "dažkārt lietus ir postošs".

Otrkārt, jānorāda, ka tiek izmantotas ilgtnespējīgas metodes un paņēmieni, kas noplicina dabas resursus. Satraucošākās un visbiežāk minētās problēmas bija mežizstrāde vai mežu un mangrovju atmežošana; apzināti izraisīti meža ugunsgrēki; neatbilstoša ūdens resursu apsaimniekošana; piesārņošana; intensīvu, ekspansīvu, ūdensietilpīgu un piesārņojošu darbību veicināšana un agroķīmisko vielu, herbicīdu un pesticīdu pārmērīga lietošana.

Viens no aspektiem, kam tika pievērsta liela vērība, bija **dažu vietējās pārvaldes iestāžu un valstu valdību bezdarbība**, par kuru liecina tas, ka netiek izstrādāts tiesisks regulējums, lai ierobežotu destruktīvas darbības un veicinātu ilgtspējīgas ražošanas stratēģijas. Dažās valstīs ir spēkā noteikumi, bet korupcijas vai personisku politisko interešu dēļ iestādes tos neīsteno.

Tādēļ starptautiskā līmeņa vadītājiem jāizdara lielāks spiediens uz valstīm, lai tās ievērotu to parakstītos bioloģiskās daudzveidības un klimata pārmaiņu ierobežošanas līgumus.

Cik optimistiski vai pesimistiski raugāties uz virzienu, kādā iet klimata un vides aizsardzība? Kas, Jūsaprāt, būtu jādara?

Ja mums nebūs vērienīgu mērķu, mēs negūsīm lielus panākumus. Klimata pārmaiņas mūs ietekmē un to ietekme strauji palielinās, taču mēs nedrīkstam pārtraukt centienus pievērst lēmumu pieņemēji uzmanību tiem būtiskajiem aspektiem, kuriem vajadzīga prioritāra rīcība, proti, ne tikai finansējums, bet arī koordinācija, sadarbība un mazāk egoisma un darbības tikai politiskās pārliecības vārdā.

Esmu optimiste. Ja turpināsim uzstāt, pacelt balsi un neatlaidīgi atbalstīt ilgtermiņa sociālos procesus, ja kaldināsim stratēģiskas alianses Ziemeļamerikā, Centrālamerikā, Dienvidamerikā un visā pasaulē, mēs spēsim ietekmēt publiskās politikas pasākumus un nodrošināt, ka cilvēki, kuru rokās ir vara un kuri pieņem lēmumus, rīkojas apzinoties, ka steidzami jāierobežo klimata pārmaiņas un vienlaikus arī darbības, kas palielina klimata pārmaiņu kaitīgo un postošo ietekmi uz mūsu planētu: ugunsgrēki, viena kultūrauga audzēšana, insekticīdu un ķīmisko vielu neselektīva izmantošana, ūdens baseinu iznīcināšana, neselektīva zveja, ūdens avotu iznīcināšana, notekūdeņu attīrīšana utt.

Pesimisms vājinās mūsu balsis, galu galā spiežot mūs pārtraukt darbu un pūliņus. Cīņā par ilgtspējīgāku un veselīgāku planētu, neraugoties uz negatīvām norisēm, nedrīkstam zaudēt laiku un nav vietas pesimismam. Pašreizējām un nākamajām paaudzēm tas ir dzīvības vai nāves jautājums!

Rīkoties vajadzēja vakar. Taču šodien nekas mūs netraucē mainīt attieksmi un uzņemties saistības visu cilvēku labā.

Luz Haro Guanga ir Ekvadoras zemniece un [Latīņamerikas un Karību jūras reģiona lauku sieviešu tīkla \(RedLAC\)](#) izpildsekretāre, kā arī Ekvadorā izveidotās RedLAC tehniskās struktūras [FUNMUJERURAL-e](#) vadītāja. RedLAC ir sociāla organizācija, ko veido vairāk nekā 200 lauku sieviešu organizāciju no Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstīm. Organizācija tika izveidota 1990. gadā Argentīnā, lai veicinātu lauku sieviešu efektīvu pilsonisko un politisko līdzdalību. Pateicoties RedLAC ilgstošajiem centieniem, Amerikas valstu organizācija (OAS) laikposmu no 2024. līdz 2034. gadam pasludināja par Amerikas lauku apvidu sieviešu, pusaudžu un meiteņu tiesību desmitgadi.

[Ilgtspējīgi ieguldījumi mazbērnu nākotnei](#)

Beļģijas asociācija **Grootouders voor het Klimaat** (vecvecāki klimata aizsardzībai), rīkojot kampaņu “Mūsu ietaupījumi mazbērnu nākotnei”, 2021. gadā ieguva EESK [balvu](#) pilsoniskajai

sabiedrībai, jo šajā gadā balva bija vērsta uz klimatrīcību. Kampanas mērķis bija rosināt 2,4 miljonus beļģu vecvecāku novirzīt savus ietaupījumus – kas tajā laikā aktīvos tika lēsti 910 miljardu EUR apmērā – ilgtspējīgākiem projektiem. EESK sarunājās ar *Grootouders voor het Klimaat* pārstāvjiem par pašreizējo situāciju klimata jomā un finansējuma ilgtspēju, kā arī par viņu cerībām un nākotnes plāniem.

Vai pēc trim gadiem jūsu kampanai ir jūtami rezultāti? Kā jūs kopumā vērtētu pašreizējo situāciju klimata jomā un finansējuma ilgtspēju Beļģijā – vai ir panākts progress un vai cilvēki vairāk apzinās tā nozīmi?

EESK balva mums sniedza atzinību un atbalstu. Kontaktējoties ar valdību, citām atbalsta organizācijām un iedzīvotājiem, mēs bieži atsaucāmies uz to. Tā mums palīdzēja izveidot vairāk kontaktu un attīstīt savu kampanu un iesaistīt gan vecvecākus, gan jaunākās paaudzes, izmantojot prezentācijas, darbseminārus un lekciju ciklus par finansējuma ilgtspēju.

Mēs sapratām, ka, lai arī šis vēl nav aktuālākais jautājums, Eiropā jau ir veikti nozīmīgi legislatīvi pasākumi (taksonomija, zaļais kurss, direktīva par korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanu, direktīva par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju u.c.), un tas nozīmē, ka uzņēmumi un nozares tagad aizvien vairāk un vairāk uzņemas iniciatīvas, uz kurām mēs varam atsaukties. Tas vieš cerības, un tās ir ļoti vajadzīgas, un par to diemžēl atkal liecina Baku notikušās COP (nesekmīgais) iznākums.

Nesenais pētījums liecina, ka mūsu darbs, kas uzlabo informētību, ir ļoti vajadzīgs. Tikai 5-15% ieguldītāju izmanto savas tiesības lūgt finanšu iestādēm ņemt vērā viņu ilgtspējas apsvērumus. Mums darbs šajā jomā ir jāturpina.

Ko sagaidāt no COP29? Vai piedalāties konferencē, ja ne tieši, tad netieši, atbalstot 12 gadus veco zēnu Ferre un viņa vecvecākus? Vai, jūsuprāt, taisnīgas pārejas procesā klimatfinansējums ir būtisks jautājums?

Šā raksta sagatavošanas laikā COP29 bija tiko beigusies. Jau no paša sākuma mēs sniedzām pilnīgu atbalstu – gan finansiālā, gan komunikācijas ziņā – 12 gadus vecajam Ferre, kas ar saviem vecvecākiem (kuri ir *Grootouders voor het Klimaat* locekļi) devās uz Baku, lai atkal liktu sadzirdēt bērnu balsis. Vēlamies pateikties arī citiem vecvecākiem un iestādēm, kas mūs atbalstīja.

COP29 konferencei bija jābūt par klimatfinansējuma konferenci, jo taisnīgas pārejas procesā finansējums ir būtisks. Diemžēl Baku konferencē tas netika pietiekami uzsvērts. Mūsu vēstījums paliek: nauda ir, un mēs aicinām tos, kam tā ir, palielināt centienus un to izmantot ilgtspējīgi mūsu mazbērnu nākotnes vārdā.

Kādi ir *Grootouders voor het Klimaat* jaunākie projekti, uz kuriem vēlaties norādīt? Vai ir paredzēti arī citi jauni projekti?

Mēs nezaudējam cerības par nākotni. Asociācija *Grootouders voor het Klimaat* 2025. gadā – desmit gadus pēc Parīzes nolīguma – izteiks aicinājumu daudziem vecvecākiem, kas ir lielu Flandrijas organizāciju, kuras apvieno gados vecākus iedzīvotājus, locekļi. Mēs veicam sagatavošanas pasākumus – vairāki desmiti vecvecāku, kas ir asociācijas dalībnieki, tiek apmācīti ar pārliecību iesaistīties klimata diskusijās un būt gataviem diskutēt un klausīties.

Esam izveidojuši dažādus darbseminārus, tostarp par ilgtspējīgiem uzkrājumiem un ieguldījumiem, un tajos bez maksas var piedalīties visas vietējās senioru organizācijas. Jau tagad mēs saskaramies ar lielu entuziasmu. 2025. gada novembra beigās organizēsim lielu noslēguma pasākumu, kurš - cerams - būs nevis noslēgums, bet gan aizsākums aizvien aktīvākai darbībai nākotnes vārdā.

Hugo Van Dienderen ir Grootouders voor het Klimaat līdzdibinātājs un līdzpriekšsēdētājs. Grootouders voor het Klimaat tika izveidota 2019. gadā, un tā ir neatkarīga kustība, kurā darbojas gados vecāki cilvēki, galvenokārt vecvecāki, kas vēlas nākamajām paaudzēm nodot apdzīvojamu pasauli.

Fotoattēlā: Ferre ar saviem vecvecākiem COP29 Baku. Ferre bija iespēja šajā nozīmīgajā forumā paust bažas par klimata krīzi.

Impact investing: transforming finance for a sustainable future

Can we help save the world by investing sustainably? With the financial sector undergoing a remarkable transformation in the face of environmental and social challenges, Dr Brigitte Bernard-Rau of University of Hamburg looks at impact investing, the new powerful investment strategy. A fundamental shift in how we think about the role of capital and finance in society, the strategy challenges the traditional idea that investors have to choose between making money and making a difference.

By Brigitte Bernard-Rau

In a world facing unprecedented environmental and social challenges ranging from climate change and biodiversity loss to food security, inequality, well-being and healthcare, the financial sector is undergoing a remarkable transformation. Impact investing has emerged as a powerful approach that challenges the traditional idea that investors have to choose between making money and making a difference. But what exactly is impact investing, and how does it differ from other forms of sustainable finance?

Understanding impact investing

At its core, impact investing represents a fundamental shift in how we think about the role of capital and finance in society. As defined by the [Global Impact Investing Network \(GIIN\)](#), impact investing is an investment strategy encompassing 'investments made with the intention to generate positive, measurable social and environmental impact alongside financial return'. However, this apparently simple definition belies how complex the transformative potential of impact investing is.

To fully grasp the distinctive role of impact investing in modern finance – with its materialistic approach – it is necessary to see where it sits on the broader spectrum of investment approaches. At one end of the spectrum we have traditional investing, where financial return and profit maximisation reign supreme and

social or environmental considerations play no role in decision-making. As we move along this continuum we encounter increasingly sophisticated approaches to incorporating social and environmental performance factors, giving way to a variety of sustainable finance investment. Of this, impact investing is the ultimate investment strategy, championing positive and transformative change by combining financial return with social and environmental goals.

Investment approaches in a nutshell:

- **traditional investing** focuses solely on financial return, ignoring social and environmental factors. It has long been the cornerstone of capital markets;
- **ESG integration** incorporates ESG (environmental, social and governance) factors as risk indicators in investment decisions but does not see them as primary investment drivers;
- **sustainable finance** integrates ESG considerations into investment decision-making and sees sustainability as a value creator. It supports investment that addresses sustainability challenges and brings about positive social and environmental change. It also includes investing in the transition, financing both what is already environment-friendly today (green finance) and the shift to environment-friendly performance levels over time (transition finance);
- **impact investing** refers to a significant shift in financial markets, a ‘substantial reorientation towards impact’, and addresses the question [Does investment in sustainability contribute to a better world?](#). Therefore, impact investing emerges as the most intentional approach, actively seeking to achieve both financial return and measurable positive social or environmental impact with equal commitment.

The two faces of impact investing: aligned vs generating

Within [impact investing](#), a crucial distinction exists between impact-aligned and impact-generating investment. This differentiation helps investors understand not just where their money goes, but also how it contributes to positive change.

- **Impact-aligned investment** supports companies that have already shown that they use positive environmental or social practices and have proved their commitment to positive impact through their operations and outcomes.
- **Impact-generating investment** actively creates new solutions to social or environmental challenges, often focusing on transformation and systemic change.

This theoretical distinction is brought to life through real-world applications across different sectors.

Clean energy

In the clean energy transition, impact-aligned investing might involve purchasing shares in established renewable energy companies or electric vehicle manufacturers. These companies already contribute to environmental sustainability through their core business models. Impact-generating investment in this same sector might instead focus on funding early-stage battery technology startups or innovative community solar projects in underserved areas, creating entirely new solutions to energy challenges.

Sustainable agriculture

The sustainable agriculture sector offers another illustrative example. Impact-aligned investors might support established organic food producers or sustainable farming operations, while impact-generating

investors would focus on developing new regenerative agriculture techniques or revolutionary urban farming solutions that could transform how we produce food.

Social impact

In the sphere of social impact, aligned investment often supports companies with strong diversity policies and fair labour practices. In contrast, generating investment might fund new, affordable housing developments or pioneer educational technology solutions for underserved communities, actively creating new pathways to social equity.

The investment process: from intention to impact

Success in impact investing requires a rigorous process which, with the intention of bringing about positive social and environmental change, begins with [setting clear impact objectives](#). Investors have to define specific environmental or social outcomes that they seek to achieve, establish measurable targets, and often align these goals with established frameworks such as the United Nations Global Indicator for 17 Sustainable Development Goals and their 169 targets of the 2030 Agenda.

This intentionality distinguishes impact investing from other forms of sustainable finance. It requires impact-oriented investors to start a due diligence process that thoroughly assesses both financial performance and the ability to generate and measure meaningful social or environmental outcomes.

Financial appraisal of an investment is a well-established practice, supported by standardised metrics and robust methodologies. However, non-financial appraisal, such as evaluating social and environmental impact, remains comparatively less developed and lacks universal frameworks. Investors therefore have to go beyond traditional financial analysis to assess how deep a company's commitment to impact is. This includes evaluating the management's commitment to achieving impact goals, their capacity to measure impact effectively and their ability to transparently disclose and report outcomes. The assessment process often involves examining specific impact metrics tailored to the goals of the investment, ensuring alignment with recognised frameworks such as IRIS+ or the [Impact Management Project \(IMP, 2024\)](#).

Additionally, to enhance the due diligence process, [differentiating between 'company impact' and 'investor impact' is essential](#). Company impact is the direct social or environmental effects generated by a company's operations and products. In contrast, investor impact is the influence that investors have on a company's behavior and outcomes through their investment choices and engagement strategies. Understanding this difference is crucial in order to assess the overall impact of investment accurately and to develop effective impact measurement practices.

Challenges, complexities and considerations

Despite its promise, impact investing faces significant hurdles:

1. **impact measurement:** in the absence of standard measurement metrics, it is difficult to quantify or compare social and environmental outcomes. Transparency and rigorous tracking and reporting of impact metrics are crucial to provide consistency and accountability, ensuring that impact claims are backed by evidence;
2. **attribution challenges:** it is difficult to isolate the effects of specific investment amid broader systemic changes and attribute them to one's investment. Determining how much of the observed change can be directly attributed to a specific investment remains one of the most persistent challenges in impact investing. For example, improvements in SDG 3 – Good Health and Well-Being – might be the result of a combination of investment in healthcare facilities, education, and infrastructure, rather than a single targeted investment. Developing methodologies such as counterfactual analysis and control group comparison is necessary but can be resource-intensive and not always feasible, particularly for smaller projects or in developing markets;
3. **impact washing:** exaggerated or false claims by companies or funds about their social or environmental impact undermine trust in the sector. To maintain trust and integrity within the entire impact investing field, transparent reporting and verified impact claims are of the utmost importance ([ITF](#)). Clear standards for impact measurement and robust verification methods, along with third-party audits and independent certification, are vital for maintaining credibility.

Unlocking the transformative potential of impact investing

Impact investing stands at the forefront of a profound transformation in global finance, representing far more than just another investment strategy. It embodies fundamental reimagining of the role of finance in society. It challenges the traditional belief that financial return and positive social and environmental impact have to exist in separate spheres.

The evolution of impact investing has demonstrated that investors can simultaneously pursue profitable return while contributing to meaningful social and environmental change. By integrating purpose with profit, impact investing provides a compelling approach for a financial system that serves both people and planet.

Brigitte Bernard-Rau is a postdoctoral researcher and fellow in the School of Business, Economics and Social Sciences at the University of Hamburg. Her research focuses on ESG ratings and rating agencies, sustainable finance, socially responsible investing, impact investing and corporate social responsibility. She has recently published [Sustainability Stories: The Power of Narratives to Understand Global Challenges](#) (Springer Nature, 2024). The book features over 30 inspirational stories by different authors from across the world, who talk about various ways of engaging in the common good and making a difference in communities, professional practices and people's lives.

Iedz?vot?ju žurn?listikas atbalsts tradicion?lajiem medijem

Lietuvas jaunās klimata ziņu aģentūras “*Climate Reporters*” mērķis ir pārvarēt nogurumu, kas pārņēmis informēšanu par klimatu, un klimata pārmaiņu tematu atkal izvirzīt redakciju dienaskārtības centrā. “*Climate Reporters*”, kas ir spilgts iedzīvotāju žurnālistikas piemērs, apvieno komunikāciju un klimata aktivismu, lai izglītotu cilvēkus par klimata pārmaiņām un dotu Mātei Zemei iespēju paust savu viedokli vides krīzes laikā.

Sagatavoja *Rūta Trainytė*

Šogad Lietuvā sāka darboties klimata ziņu aģentūra "*Climate Reporters*". Tā ir nevalstisko organizāciju (NVO) iniciatīva un iedzīvotāju žurnālistikas piemērs. Ziņu aģentūras tiecas palīdzēt žurnālistiem informēt par dažādiem vides krīzes aspektiem. Tāpēc aģentūras darbinieki raksta tekstus un nosūta tos redakcijām.

Aģentūrā darbojas aktīvistu kopiena. Tekstus raksta žurnālisti, sabiedrisko attiecību speciālisti, NVO pārstāvji, aktīvisti un zinātnieki, proti, cilvēki, kuriem rūp notiekošais un kuri vēlas panākt sociālas pārmaiņas. Viņi arī veido "*Climate Reporters*" padomi. Tā nodrošina jaunās iniciatīvas uzticamību.

"*Climate Reporters*" nav iesācēji komunikācijas pasaulē, jo jau guvuši ievērojamu pieredzi tādās jomās kā sabiedriskās attiecības, tīmekļa portālu rediģēšana, izveide un uzturēšana. Klimata jautājumos arī neesam iesācēji. Tāpēc arī šī ideja radās. Mēs darām visu, kas mums izdodas vislabāk, un apvienojam to ar klimata aktīvismu. Mēs dodam Mātei Zemei iespēju paust savu viedokli šīs vides krīzes laikā.

Protams, mēs sazināmies ar žurnālistiem. Redakcijās valda uzskats, ka klimata ziņas neinteresē sabiedrību un nepalielina lasītāju skaitu. Tās izvairās publicēt rakstus ar virsrakstiem, kuros minēti termini "klimata pārmaiņas" vai "klimata krīze". Ko nozīmē klimata krīzes noliegšana? Vai tā cenšamies pasargāt sabiedrību no sliktām ziņām un trauksmes?

Iespējams, ka nav tik slikti. Katru dienu redakcijas saņem ļoti daudz ziņu, ko fiziski ir grūti apstrādāt, pat negatavojot ar klimatu saistītas ziņas. Ziņu gatavotājiem ir arī jāpārzina šis temats. Te palīdzēt varam mēs. Nākamais "*Climate Reporters*" solis būs žurnālistu apmācība. Mēs redzam, ka žurnālistiem ir jāizprot šis temats, lai izvairītos no zaļās tukšvārdības.

Esam arī iecerējuši pievilcīgā veidā apmācīt noteiktas grupas, lai uzlabotu to izpratni par klimata pārmaiņām. Galvenokārt vēlamies uzrunāt jauniešus, un esam sapratuši, ka viņi labi reaģē uz humoru. Vēl neesam pārliecināti, kā tas izpaudīsies nākotnē, taču mēs jau domājam šajā virzienā.

Ziņu aģentūra darbojas jau sešus mēnešus. No savas pieredzes zinām, ka vajadzīga pacietība. Mēs pastāvīgi un mērķtiecīgi ar savām ziņām klauvējam pie redakciju durvīm. Mūsu teksti jau tiek publicēti lielos Lietuvas ziņu portālos, un mēs saņemam uzaicinājumus piedalīties radio raidījumos.

Lai nodrošinātu mūsu redakcionālā darba kvalitāti ļoti svarīgi ir tādi aspekti kā ievērojams atbalsts no Lietuvas vides organizācijām, mūsu organizāciju iekļaušanās starptautiskos NVO tīklos, mūsu locekļu dalība darba grupās ES līmenī un viņu centieni pārstāvēt Lietuvu Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā. Tas dod mums iespēju paplašināt tematu klāstu un sekot līdzi aktuāliem notikumiem.

Mūsu saikne ar EESK neaprobežojas tikai ar to, ka viens no projekta iniciatoriem, proti, *Kęstutis Kupšys* ir Komitejas loceklis. EESK locekļi var dalīties ar dažādu valstu pieredzi, lai bagātinātu "*Climate Reporters*" publicētās ziņas par klimata aizsardzību. Šajā saistībā mēs nesen notikušā COP16 Pasaules bioloģiskās daudzveidības samita laikā sarunājāmies ar EESK locekli no Francijas *Arnaud Schwartz*. Viņa atziņas tieši no Kali vēlāk pārtapa "*Climate Reporters*" publicētā rakstā. Viņa viedoklis drīz vien tika atspoguļots Lietuvas medijos. Šis modelis, proti, EESK locekļu speciālo zināšanu izmantošana, lai vietējai auditorijai efektīvi pasniegtu globālas ziņas, ir apliecinājis savu vērtību. Tāpēc mēs to izmantosim arī turpmāk.

Rūta Trainytė ir klimata ziņu aģentūras "Climate Reporters" redaktore. Aģentūra ir daļa no valsts finansētā projekta ŽALINK. Projektu, ko vada Patērētāju alianse, Attīstības sadarbības platforma un nevalstiskā organizācija "Aprites ekonomika", finansē no Lietuvas Republikas Vides ministrijas Vides projektu pārvaldības aģentūras īstenotās Klimata pārmaiņu programmas.

Redakcija

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Š? izdevuma l?dzautori

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonardo Pavan (lp)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinatori

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adrese

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the
European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

09/2024